

Utorak, 3. maj 2006.
Svedok Radoje Trifunović
Otvorena sednica
Optuženi su pristupili Sudu
Početak u 9.03 h

Molim ustanite. Međunarodni krivični sud za bivšu Jugoslaviju zaseda. Izvolite, sedite.

SUDIJA PARKER: Dobro jutro pukovniče. Podsećam vas na svečanu izjavu koju ste dali na samom početku svedočenja. Izjava je i dalje na snazi. Gospodine Smith, izvolite.

GLAVNO ISPITIVANJE: TUŽILAC SMITH

TUŽILAC SMITH – PITANJE: Dobro jutro, časni Sude. Dobro jutro pukovniče. Juče smo pred kraj rada govorili o ratnom dnevniku i takođe smo govorili o delovodniku koji je vodila Komanda Operativne grupe Jug. Sada bih hteo da pogledamo dokument pod tabulatorom broj 10, odnosno ratni dnevnik. A on nosi oznaku u skladu sa Pravilom broj 65ter broj 70. Gospodine, da li ste našli taj dokument? Da li se nalazi pred vama?

SVEDOK TRIFUNOVIĆ – ODGOVOR: Da.

TUŽILAC SMITH – PITANJE: Da li možete ukratko da nam objasnite kakav je ovo dokument?

SVEDOK TRIFUNOVIĆ – ODGOVOR: U pitanju je ratni dnevnik. Sva važnija naređenja o odluke se oformljuju kroz pisani akt, dokumenat. Određana naređenja koja se izdaju usmeno, beleže se najčešće u radnu beležnicu starešine, koja je službeni dokument. Važni podaci, izveštaji, primljena naređenja, saznanja o događajima do kojih se došlo na drugi način preko određenih starešina, dežurnih organa, a bitni su i vezani za izvođenje operacije i unose se u ratni dnevnik. S obzirom da sam te podatke u najvećem delu lično unosio, tvrdim da su svi događaji, koji su se dešavali u toku operacije, unošeni u ratni dnevnik i to svi oni koji su bili u domenu mog ličnog saznanja.

TUŽILAC SMITH – PITANJE: Hvala vam. Ako pogledamo original ratnog dnevnika, vidimo vaš potpis i vaše ime ovde sa desne strane, u stupcu sa desne strane, u većini stubaca.

SVEDOK TRIFUNOVIĆ – ODGOVOR: Da. To je ovo što sam vam saopštio da sam veći deo događaja i svih tih pitanja koja se unose u ratni dnevnik lično unosio. Ovde stoji i ime majora Gojkovića, međutim, on se kasnije angažovao na nekim drugim zadacima, a u ovaj posao se povremeno uključivao i major Škoro. Ali uglavnom sam ja unosio podatke.

TUŽILAC SMITH – PITANJE: Ranije ste rekli da je ovo ratni dnevnik i da se sve važne naredbe i odluke moraju da zabeleži, i to zabeleži u određeni dokument. Kada ste to rekli da li ste pri tom mislili na ratni dnevnik ili na neki drugi dokument?

SVEDOK TRIFUNOVIĆ – ODGOVOR: Važnija naređenja i odluke, koje su kao pisani dokument, one se zavode u delovodnik u kancelariji opštih poslova i nije neophodno da se svaki taj dokumenat registruje u smislu unošenja u ratni dnevnik.

TUŽILAC SMITH – PITANJE: Što se tiče same prakse, svako naređenje za koje ste vi mislili da je važno, i svaki izveštaj koji ste vi smatrali da je važan, da li biste vi to zabeležili u ratni dnevnik? Da li je to bila uobičajena praksa?

SVEDOK TRIFUNOVIĆ – ODGOVOR: Da.

TUŽILAC SMITH – PITANJE: Ranije ste spomenuli radnu beležnicu starešina. Da li su svi viši oficiri imali obavezu da vode takvu jednu radnu beležnicu?

SVEDOK TRIFUNOVIĆ – ODGOVOR: Radna beležnica je službeni dokumenat. Naređenje koja se izdaju usmeno ili izveštaji koji su primljeni usmeno, beleže se u radnu beležnicu i ona je službeni dokumenat i služi da se dokaže... i validan je dokumenat, da je naređenje izdato i izveštaj primljen ako bude potrebno. Međutim, u sistemu komandovanja, svi su obavezni da izvršavaju odluke, zadatke i naređenja pretpostavljenih. Prema tome, nije uvek obavezno da komandant napiše pisani akt, dovoljno je da saopšti usmeno, unese u svoju beležnicu, potčinjeni to isto i da se po tome postupa. To usmeno može biti u ličnom, direktnom kontaktu, a može biti i kroz određene sastanke, referisanja i slično.

TUŽILAC SMITH – PITANJE: Svrha vođenja radne beležnice... Odnosno, recite nam da li je svrha te radne beležnice da se takođe određena naređenja koja nisu zabeležena u pisanom obliku, zabeleže na jedan drugi način? U stvari, nisam baš najbolje postavio ovo pitanje, ali da li je svrha te radne beležnice da se zabeleže naređenja koja su po prirodi bila manje formalna? I da li je oficir imao obavezu u skladu sa vojnim pravilima da vodi tu radnu beležnicu?

SVEDOK TRIFUNOVIĆ – ODGOVOR: Radna beležnica je službeni dokumenat koji služi svakom starešini da u nju unosi podatke bilo koje... Služi mu kao podsetnik. Služi mu da u nju unosi određena pitanja proračuna, procena. To je samo njegova lična stvar pripreme, unošenja nekih podataka za koje bi se kasnije podsjetio da to ne zaboravi, kao i svaka druga sveska, ali u subordinaciji u jednostarešinstvu u vojsci. Ona je zavedena i kao takava smatra se za službeni dokumenat i ovo o čemu ja govorim, da se naređenja koja su izdata potčinjenom, mogu uneti u beležnicu i kao takva će poslužiti kao dokaz u nekim situacijama, kada to bude potrebno. A sve drugo može da se unosi. To je proizvoljno, na volji svakog starešine šta će da piše. Najčešće podsetike, događaje, planove lične, dnevne planove, nedeljne planove i tako dalje.

TUŽILAC SMITH – PITANJE: Hvala vam. Juče ste spomenuli u Pravilniku brigade da u vezi naređenja da važnija naređenja moraju da se izdaju u pisanom obliku. Da li je to bila i praksa Operativne grupe Jug u Vukovaru?

SVEDOK TRIFUNOVIĆ – ODGOVOR: Da.

TUŽILAC SMITH – PITANJE: Pošto se, recimo, neki oficir penzionise, šta se dešava sa tom radnom beležnicom? Da li postoji obaveza da se ta radna beleženica preda, recimo, vojnoj administraciji ili ta obaveza ne postoji?

SVEDOK TRIFUNOVIĆ – ODGOVOR: Postoji. Postoji obaveza, to je dokumenat koji je zaveden u toj administraciji, u toj kancelariji i prilikom razduženja, pomenuli ste penzionisanje, evo, ja sam u aprilu vratio sve službene beležnice koje su.... To je obavezno. A koliko se čuvaju, ne znam. Nisam nigde pročitao.

TUŽILAC SMITH – PITANJE: Hvala. Sada bih hteo da se vratimo na ratni dnevnik. Hteo bih da pogledamo prvu stranicu, 2. oktobar. Vidim da tu imamo mesto, datum i vreme, zatim opis događaja, potpis lica koje je unelo podatke i stubac za primedbe. Da li se očekivalo da se sve te informacije unose u ratni dnevnik, vezano za važnija naređenja i događaje?

SVEDOK TRIFUNOVIĆ – ODGOVOR: Da, očekivalo se. Sadržaj ovih pitanja je u odnosu na pravilinsko određenje kako se vodi ratni dnevnik, sasvim u redu.

TUŽILAC SMITH – PITANJE: I vi ste unosili podatke u ratni dnevnik. Da li je bila vaša obaveza da podatke unosite što je tačnije moguće?

SVEDOK TRIFUNOVIĆ – ODGOVOR: Da. Normalno. Ali što se tiče širine, širine tog podatka, podatak može biti sadržajno izuzeno širok ili sadržajno izuzetno kratak, ali on mora biti izuzetno jasan, u smislu da se razume i da bude tačan.

TUŽILAC SMITH – PITANJE: Juče ste rekli da je Komanda Gardijske brigade postala i Komanda Operativne grupe Jug i to od 8. oktobra. Sada bih hteo da pogledamo 8. oktobar u ratnm dnevniku, to je strana 17 engleske verzije. Dakle, prvi podatak koji je unet u engleskoj verziji. Da li vidite ono šta tu stoji zapisano za 8. oktobar, 8.00 i 10.00 pre podne?

SVEDOK TRIFUNOVIĆ – ODGOVOR: Nisam došao još do toga. Ne znam na srpskom pod kojim je brojem, 7... do 7. sam stigao. Izvinjavam se. Sad ću. 8... 10... da.

TUŽILAC SMITH – PITANJE: I vi ste tu zabeležili jedan događaj i da li biste sada mogli da nam opišete šta se, u stvari, tog dana desilo u vezi peuzimanja dužnosti Operativne grupe Jug?

SVEDOK TRIFUNOVIĆ – ODGOVOR: Da ovaj podatak je uneo major Škorić... kapetan prve klase Škorić: "Održali sastanak u Komandi Operativne grupe. Dnevni red: (1) primopredaja dužnosti Operativne grupe; (2) priprema i organizacija za borbena dejstva i (3) razno. Pukovnik Bojat je zahvalio na saradnji i poželio mnogo uspeha u daljim dejstvima. Skrenuo je pažnju na neka pitanja organizacije i vođenja borbenih dejstava". Jeste li samo mislilina na ovu zabelešku?

TUŽILAC SMITH – PITANJE: Od toga dana pa na dalje, od 8. oktobra, da li je ratni dnevnik u stvari, postao ratni dnevnik Operativne grupe Jug ili je i dalje bio ratni dnevnik Gardijske brigade?

SVEDOK TRIFUNOVIĆ – ODGOVOR: Da bih vam precizno odgovorio na to pitanje, morao bih imati naredbu po kojoj je Komanda Prve oblasti regulisala komandovanje i postavljanje pukovnika Mrkšića za komandanta Operativne grupe Jug, odnosno komande

Gardijske brigade za Komandu Operativne grupe Jug. Ja se sada ne sećam te naredbe i koliko znam, nije unošena ni u ratni dnevnik. Verovatno ta naredba nije prošla ni kroz moje ruke, verovatno je u delovodniku, verovatno je saopštena komandantu ili možda nije. Na to pitanje ne mogu da odgovorim.

TUŽILAC SMITH – PITANJE: Hvala vam. Ali u svakom slučaju, posle 8. oktobra, da li je vođen neki drugi ratni dnevnik ili je ovo bio jedini ratni dnevnik?

SVEDOK TRIFUNOVIĆ – ODGOVOR: Ovo je bio jedini ratni dnevnik.

TUŽILAC SMITH – PITANJE: Ranije ste rekli da biste morali da imate originalno naređenje Prve vojne oblasti u organizovanju sistema komande. Da li ste zapravo mislili na Prvu vojnu oblast?

SVEDOK TRIFUNOVIĆ – ODGOVOR: Na Prvu vojnu. Ja možda pravim lapsuse, ali dobro. Prva vojna oblast. O njoj... To je pretpostavljena Komanda... pretpostavljena Komanda Gardijskoj brigadi od samog dolaska u Vukovar po naredbi Saveznog sekretara. A pretpostavljena Komanda i Operativnoj grupi Jug dodeljena sva kasnija naređenja i ostalo kako je ...

TUŽILAC SMITH: Hvala vam. Časni Sude, molim vas da se ratni dnevnik uvrsti u dokazni materijal, tabulator 10, broj 70 po Pravilu 65ter.

SUDIJA PARKER: Prihvata se.

sekretar: Časni Sude, ratni dnevnik biće dokazni predmet broj 401.

TUŽILAC SMITH – PITANJE: Pukovniče, sada bih hteo da pogledamo tabulator pod brojem 23. Radi se o novom dokumentu koji smo dobili pošto je napravljen spisak u skladu sa Pravilom 65ter. ERN broj je 0467-3069 pa do 0467-3042, a broj za BHS verziju je 0467-3122 i 0467-3133. Svedoče, da li ste pronašli dokument?

SVEDOK TRIFUNOVIĆ – ODGOVOR: Delovodnik... Redni broj 23... Da, pronašao sam. Delovodnik ...

TUŽILAC SMITH – PITANJE: Da li je ovo onaj delovodnik o kome ste juče govorili?

SVEDOK TRIFUNOVIĆ – ODGOVOR: Da.

TUŽILAC SMITH – PITANJE: Ako pogledamo ono šta je unešeno u delovodnik, da li biste mogli ukratko da nam opišete po kom kriterijumu su unošeni podaci? S leve strane imamo broj. Zatim imamo stepen tajnosti, datum zavođenja i tako dalje. Ako biste mogli da objasnite po kojim kriterijumima su unošeni podaci u delovodnik?

SVEDOK TRIFUNOVIĆ – ODGOVOR: Delovodnik kao akt ima formalizovane obrasce. Rubrike u ovim obrascima diktiraju kojim redosledom i šta treba da se unese. Ako sam vas dobro razumeo, unosite znači, oznaka tajnosti, datum zavođenja, naziv Komande koja je uputila ili naziv Komande koja šalje akt, broj akta i naziv akta. E, naziv akta je samo ono što stoji kao adresa, kao naziv da li je izveštaj, da li je naređenje. I u delovodnik se šire ništa ne unosi kada je u pitanju taj kratak sadržaj. Sad bi po nekoj logici stvari, ako taj akt dođe kod nekog organa Komande, načelnika štaba, načelnika

operativnoj, načelnika organa bezbednosti i nešto bitno u tom aktu ima za ukupnu operaciju ili borbenu dejstvo, to bi se saopštilo i unelo u ratni dnevnik. U stvari, određeni organ bi ga pročitao, najčešće komandant i odlučio šta dalje da se postupa sa tim aktom. Da li da se razrađuje, da li da se usmeno izdaju naređenja, da li da se neka informacija ako je izveštaj ili upozorenje, unese i pribeleži, to može da pribeleži i svako u svoju beležnicu, a i u ratni dnevnik.

TUŽILAC SMITH – PITANJE: Dakle, ovo je onaj delovodnik o kome ste juče govorili, u koji se zapisuju svi izveštaji i sve naredbe koje stižu i koje se šalju. Da li je to tačno?

SVEDOK TRIFUNOVIĆ – ODGOVOR: Da.

TUŽILAC SMITH – PITANJE: I na osnovu vašeg prethodnog odgovora možemo da zaključimo da se radi o pisanim izveštajima i o pisanim naređenjima?

SVEDOK TRIFUNOVIĆ – ODGOVOR: Da.

TUŽILAC SMITH – PITANJE: I ovaj delovodnik ...

SVEDOK TRIFUNOVIĆ – ODGOVOR: Ne samo naređenja i izveštaj, svaki pisani akt se zavodi u delovodnik, i koji se šalje i koji se prima.

TUŽILAC SMITH – PITANJE: Čija je odgovornost bila da ažurirano vodi delovodnik?

SVEDOK TRIFUNOVIĆ – ODGOVOR: Šefa kancelarije opštih poslova pri štabu. Direktno je potčinjen načelniku štaba.

TUŽILAC SMITH – PITANJE: Da li je to bilo u glavnoj Komandi u Negoslavcima, koju ste juče spomenuli, u Komandi Operativne grupe Jug?

SVEDOK TRIFUNOVIĆ – ODGOVOR: Da, da.

TUŽILAC SMITH – PITANJE: Mole me da usporim. I gde je držan ratni dnevnik?

SVEDOK TRIFUNOVIĆ – ODGOVOR: Ratni dnevnik je držan u operativnoj sali. Neprekidno je bio na stolu dežurnog operativnog centra. U toku nekih dešavanja, kada ja nisam bio prisutan, dežurni operativni centar je beležio u svoju beležnicu podatke koje bih ja u vremenu kada se nisam nalazio na licu mesta, prenosio u ratni dnevnik. Znači, isključivo dežurni u operativnoj Sali, a dežurni u operativnoj sali su bile najodgovornije starešine Komande brigade.

TUŽILAC SMITH: Hvala vam. Časni Sude, molim da se ovaj dokument uvrsti u spis sa onim ERN brojevima koje sam naveo?

SUDIJA PARKER: Usvaja se.

sekretar: Časni Sude, to će biti dokazni predmet broj 402.

TUŽILAC SMITH – PITANJE: Svedoče, a sada da porazgovaramo o nekim od ranijih dokumenata. Konkretno tabulator broj 8. To je broj 452, po Pravilu 65ter. Da li vidite to naređenje?

SVEDOK TRIFUNOVIĆ – ODGOVOR: Tabulator broj 8? Da. Vidim.

TUŽILAC SMITH – PITANJE: To je naređenje koje je izdao general-pukovnik Blagoje Adžić. Upućeno je Gardijskoj motorizovanoj brigadi. Da li možete ukratko da nam kažete šta se naređuje u tom naređenju?

SVEDOK TRIFUNOVIĆ – ODGOVOR: Akt je upućen Komandi Gardijske motorizovane brigade, ali i Komandi prvog bojišta. Terminološki, Komanda Prve vojne oblasti, negde stoji Prvog bojišta. Kako je u normativnim aktima organizacijsko formacijske strukture regulisano, to je Prva vojna oblast. Međutim, u toku izvođenja operacija, dobija naziv Komanda bojišta. Izvinjavam se što sam morao to da... Da, ovo je akt upućen Komandi brigade da se ona pretpoćini Komandi prvog bojišta u 16.00, 29. do izvršenja zadatka, bez bataljona za obezbeđenje. Nemam komentar. To je jasno.

TUŽILAC SMITH – PITANJE: Da li ste ranije videli ovaj dokument?

SVEDOK TRIFUNOVIĆ – ODGOVOR: Video sam ga.

TUŽILAC SMITH – PITANJE: Da li je svrha ovog dokumenta da se Gardijska motorizovana brigada pretpoćini Prvoj vojnoj oblasti?

SVEDOK TRIFUNOVIĆ – ODGOVOR: Naređenje je jasno i po njemu se postupilo.

TUŽILAC SMITH: Molim da se ovaj dokument uvrsti u spis, časni Sude?

SUDIJA PARKER: Usvaja se u spis.

sekretar: Časni Sude, dokument će biti dokazni predmet broj 403

TUŽILAC SMITH – PITANJE: Gospodine, molim vas da sada pogledate sledeći tabulator, tabulator broj 9, koji nosi broj 453, po Pravilu 65ter. Da li vam je poznat ovaj dokument?

SVEDOK TRIFUNOVIĆ – ODGOVOR: Da.

TUŽILAC SMITH – PITANJE: Da li možete ukratko da nam opišete koja je svrha ovog dokumenta?

SVEDOK TRIFUNOVIĆ – ODGOVOR: Naslov glasi: "Angažovanje starešine kabineta Saveznog sekretara za narodu odbranu u Gardijskoj brigadi". U naređenju stoji koje su to starešine i regulisani je kad i kako se uključuju. Moj komentar: "U pitanju je funkcija kontrole od strane pretpostavljene komande radi sticanja uvida u stanje i stepen realizacije postavljenih zadataka". Odlučeno je da to budu ova dvojica starešina, pukovnik Pavković i pukovnik Terzić Zlatoje ...

TUŽILAC SMITH – PITANJE: A ovaj ...

SVEDOK TRIFUNOVIĆ – ODGOVOR: I funkcija kontrole, jer u tački 4 stoji: "Izveštaj, zapažanja i predloge podnositi pravovremeno i po potrebi".

TUŽILAC SMITH – PITANJE: Hvala vam. A ovaj dokument izdao je Savezni sekretarijat za narodnu odbranu. Konkretno, pukovnik Vuk Obradović.

SVEDOK TRIFUNOVIĆ – ODGOVOR: Načelnik Saveznog sekretara.

TUŽILAC SMITH – PITANJE: To je bila komanda višeg nivoa od Komande Gardijske motorizovane brigade, zar ne?

SVEDOK TRIFUNOVIĆ – ODGOVOR: Da.

TUŽILAC SMITH – PITANJE: U vašem odgovoru nije tačno zabeleženo ko je bio autor ovog dokumenta. Kako je njegovo ime?

SVEDOK TRIFUNOVIĆ – ODGOVOR: Autor dokumenta o angažovanju starešine kabineta SSNO, znači naredio je načelnik SSNO, pukovnik Vuk Obradović. A u to vreme pukovnik Nebojša Pavković je bio njegov zamenik. Savezni sekretar za narodnu odbranu ima svoj kabinet. Mislim, koliko se sećam, ta je Gardijska motorizovana brigada u to vreme, pre nego što je sa ovim aktom prepočinjena Prvom bojištu ili Prvoj vojnoj oblasti, bila potčinjena kabinetu Saveznog sekretara.

TUŽILAC SMITH – PITANJE: A da li je onda svrha izdavanja tog zadatka ta da se osigura da Komanda Gardijske brigade pravilno obavlja svoj posao?

SVEDOK TRIFUNOVIĆ – ODGOVOR: Svrha svake kontrole ima to značenje, ali ima i šire značenje. Na licu mesta praćenje stanja, pružanje pomoći ličnim uvidom u stečene probleme, uočene probleme i komunikacijom prema svojoj pretpostavljenoj komandi mogu se predočiti i brže rešavati i mislim da je autoritet Saveznog sekretara bio takav da je mogao rešavati masu problema sa kojima se Gardijska motorizovana brigada ili Operativna grupa Jug u toku operaciji ...

TUŽILAC SMITH – PITANJE: Hvala vam ...

SVEDOK TRIFUNOVIĆ – ODGOVOR: Susretala, a da li je to tako bilo ili nije, to je diskutabilno.

TUŽILAC SMITH – PITANJE: I dakle, ovde se naređuje da pukovnik Pavković i pukovnik Terzić angažuju u Komandi Gardijske motorizovane brigade. Da li to znači da su pukovnik Pavković ili pukovnik Terzić imali neke komandne odgovornosti unutar Gardijske motorizovane brigade ili nisu?

SVEDOK TRIFUNOVIĆ – ODGOVOR: Ne.

TUŽILAC SMITH – PITANJE: Da li se to takođe odnosi i na Komandu Operativne grupe Jug?

SVEDOK TRIFUNOVIĆ – ODGOVOR: Ne.

TUŽILAC SMITH – PITANJE: Da li su ...

SVEDOK TRIFUNOVIĆ – ODGOVOR: Nadležnosti komandovanja nisu imali ni jedan ni drugi.

TUŽILAC SMITH – PITANJE: Da li su posle toga Pavković i Terzić bili prisutni u Vukovaru u Komandi Operativne grupe Jug?

SVEDOK TRIFUNOVIĆ – ODGOVOR: Da, bili su.

TUŽILAC SMITH – PITANJE: Izvinite, mislio sam da kažem pukovnik Pavković i pukovnik Terzić. Recite nam koje su bile funkcije pukovnika Pavkovića u Vukovaru? Šta je on tamo radio?

SVEDOK TRIFUNOVIĆ – ODGOVOR: Ja ne znam koje je on zadatke dobio od pretpostavljenog, koliko ja da znam od mog komandanta, pukovnika Mrkšića, nije dobijao nikakve zadatke. On je pratio, a konkretno mogu da vam kažem da se najčešće nalazio u zoni izvođenja borbenih dejtava, znači u gradu Vukovaru, malte ne svakodnevno kod komandanta jurišnih odreda. Pratio je situaciju. Da li je o stanju uvek izveštavao komandanta, pukovnika Mrkšića, ne znam. Povremeno sam bio svedok toga da jeste. Ali vrlo retko. Znači, bio je na terenu. Dok pukovnik Terzić nije bio na terenu. Bio je stalno u Komandi ...

ADVOKAT VASIĆ: Časni Sude ...

SUDIJA PARKER: Izvolite gospodine Vasiću.

ADVOKAT VASIĆ: Čini mi se da u transkript nije ušao odgovor svedoka da je retko izveštavao pukovnik Pavković pukovnika Mrkšića. Ako bi mogao moj uvažni kolega sa svedokom da proveri.

SUDIJA PARKER: Šta tačno treba da se razjasni gospodine Vasiću?

ADVOKAT VASIĆ: Časni Sude, svedok je na pitanje mog kolege rekao da je pukovnik Pavković ponekad obaveštavao pukovnika Mrkšića da je uglavnom bio na terenu, ali da ga je ponekad... ali da je to izveštavanje bilo vrlo retko. Čini mi se da to ne stoji u transkriptu na strani 14, red od 1 do ...

SUDIJA PARKER: A, znači vi kažete da nešto nedostaje u transkriptu. Izvinjavam se, nisam to shvatio.

TUŽILAC SMITH – PITANJE: Časni Sude, možda ja to mogu da razjasnim sa svedokom.

TUŽILAC SMITH – PITANJE: Gospodine, rekli ste da pukovnik Pavković nikada nije primio nikakav zadatak od pukovnika Mrkšića i da je većinu vremena bio na terenu gde je pratio situaciju. Nije sasvim jasno da li je on često informisao Mrkšića ili retko. Da li možete to da nam objasnite? Po vašem mišljenju, koliko je često Pavković Mrkšića informisao o situaciji na terenu?

SVEDOK TRIFUNOVIĆ – ODGOVOR: Koliko se ja sećam, vrlo retko, izuzetno retko.

TUŽILAC SMITH – PITANJE: U svakom slučaju, vi ste većinu vašeg vremena provodili u komandi, zar ne?

SVEDOK TRIFUNOVIĆ – ODGOVOR: Da.

TUŽILAC SMITH: Časni Sude, molim da se ovaj dokazni predmet uvrsti u spis, to je dakle 463, po Pravilu 65ter.

SUDIJA PARKER: Prihvata se.

sekretar: Časni Sude, to će biti dokazni predmet broj 404.

TUŽILAC SMITH – PITANJE: A sada svedoče, molim vas da pogedate tabulator. To je po Pravilu 65ter, broj 454. Dokument nosi datum 1. oktobar 1991. godine, a naslov mu je "Naređenje za blokadu i napad". Autor dokumenta je Mile Mrkšić, pukovnik Mile Mrkšić.

SVEDOK TRIFUNOVIĆ – ODGOVOR: Da.

TUŽILAC SMITH – PITANJE: U trenutku kada je izdato ovo naređenje, pukovnik Mrkšić nije bio komandant Operativne grupe Jug nego komandant Gardijske motorizovane brigade, zar ne?

SVEDOK TRIFUNOVIĆ – ODGOVOR: Nije bio komandant Operativne grupe Jug, nego komandant Gardijske motorizovane brigade.

TUŽILAC SMITH – PITANJE: U ovom dokumentu govori se o zadacima Gardijske motorizovane brigade. Molim vas, pogledajte tačku 2 ovog naređenja? Molim vas da nam pročitate četiri ili pet redova ovog naređenja u tački 2?

SVEDOK TRIFUNOVIĆ – ODGOVOR: "Gardijska motorizovana brigada izvodi blokadu i napad na Vukovar u sastavu Operativne grupe, dejstvom jurišnog odreda sa zadatkom: U sadejstvu sa jedinicama Teritorijalne odbrane Vukovara", u zagradi, "odred Teritorijalne odbrane Petrova Gora, oklopni bataljon 504. motorizovane brigade, razbiti snage neprijatelja u zoni dejstva, zauzeti grad i uspostaviti režim kontrole", je li dovoljno?

TUŽILAC SMITH – PITANJE: Da, to je sve. Hvala. S tim u vezi recite nam da li su vukovarske jedinice Teritorijalne odbrane i odred Petrova Gora bile u tom trenutku potčinjene Gardijskoj motorizovanoj brigadi ili ne, jer ovde vidim da ovde piše "u sadejstvu sa jedinicama Teritorijalne odbrane Vukovar"? Dakle, zanima me situacija 1. oktobra.

SVEDOK TRIFUNOVIĆ – ODGOVOR: U pitanju je sadejstvo, zbog toga što Gardijska motorizovana brigada tada nije ušla... nije bila u... odnosno, Gardijska motorizovana brigada je tada ušla u sastav Operativne grupe Jug, u čijem su sastavu bile jedinice Teritorijalne odbrane Petrova Gora, ovaj oklopni bataljon 504. motorizovane brigade... zato Komanda Operativne grupe, komandant pukovnik Bajo Bojat, i zato je u pitanju sadejstvo.

TUŽILAC SMITH – PITANJE: Hvala vam. A odred Teritorijalne odbrane Petrova Gora se sastojao od koliko ljudi prema vašem shvatanju?

SVEDOK TRIFUNOVIĆ – ODGOVOR: Ja brojna stanja, iskreno da vam kažem, ne mogu nikako da vam preciziram. Neki pregledi i dokumentacija nisu mi bili dostupni, ni u pripremi, ni u... A dugo vremena je prošlo da bih ja mogao da se setim. Odred, svaki odred Teritorijalne odbrane brojao je oko 150 do 200 ljudi. Da li je bilo u ovom odredu TO Petrova Gora u tom trenutku toliko, ne mogu da preciziram.

TUŽILAC SMITH – PITANJE: Dobro. To se odnosi na brojeve. Ali recite nam šta je tačno bio odred Teritorijalne odbrane ?

SVEDOK TRIFUNOVIĆ – ODGOVOR: Ja znam da je odred Petrova Gora po dolasku Gardijske motorizovane brigade u rejon Vukovara bila jedina teritorijalna jedinica u gradu Vukovaru, tog nivoa, nivoa odreda. Postojale su i manje jedinice, ali uglavnom po okolnim selima i u pojedinim delovima južnog dela Vukovara, ranga voda ili čete. Kada smo mi došli u Vukovar, odred Teritorijalne odbrane Petrova Gora, komandovao je Miroljub Vujović i tako je ostalo i dalje. Bio je pod komandom pukovnika Baje Bojata, kao komandanta Operativne grupe i sprečavao je blokadu od strane hrvatskih snaga sa dela Petrove Gore prema kasarni. Toliko u tom trenutku znam o odredu Petrova Gora. Kasnije nešto više, ako je dovoljno.

TUŽILAC SMITH – PITANJE: Hvala. Rekli ste da je komandant odreda Teritorijalne odbrane bio Milorad ili kako se zove, Vujović?

SVEDOK TRIFUNOVIĆ – ODGOVOR: Miroljub Vujović.

TUŽILAC SMITH – PITANJE: Hvala vam. I kakav je bio nacionalni sastav ovog odreda Petrova Gora, ako znate?

SVEDOK TRIFUNOVIĆ – ODGOVOR: Srpski uglavnom. Srpski.

TUŽILAC SMITH – PITANJE: Ako pogledamo nešto niže u ovom naređenju, u paragrafu 5, pod naslovom "Zadaci jedinica" vidimo da se navodi Jurišni odred 1, zatim podjedinice koje sačinjavaju taj jurišni odred. Da li vidite to?

SVEDOK TRIFUNOVIĆ – ODGOVOR: Da, vidim.

TUŽILAC SMITH – PITANJE: Vi ste nam juče objasnili šta je to jurišni odred. Ovde za Jurišni odred 1 vidimo da se on sastoji od Prvog bataljona i drugih jedinica. Da li je to tačno? Od Prvog motorizovanog bataljona i drugih jedinica?

SVEDOK TRIFUNOVIĆ – ODGOVOR: Tačno je.

TUŽILAC SMITH – PITANJE: Ko je bio komandant Prvog motorizovanog bataljona?

SVEDOK TRIFUNOVIĆ – ODGOVOR: Komandant Prvog motorizovanog bataljona i Jurišnog odreda 1 bio je major Tešić Borivoje.

TUŽILAC SMITH – PITANJE: A da li znate u kom jurišnom odredu je bio kapetan Radić?

SVEDOK TRIFUNOVIĆ – ODGOVOR: U Jurišnom odredu 1. Komandant mu je bio Tešić Borivoje.

TUŽILAC SMITH: Časni Sude, molim da se ovaj dokument uvrsti u spis. To je broj 454 po Pravilu 65ter.

SUDIJA PARKER: Usvaja je.

sekretar: Časni Sude, to će biti dokazni predmet broj 405.

TUŽILAC SMITH – PITANJE: A sada gospodine molim vas da pogledamo tabulator broj 12. To je broj 462, po Pravilu 65ter. Ovo je dokument od 12. oktobra 1991. godine ...
SVEDOK TRIFUNOVIĆ – ODGOVOR: Da.

TUŽILAC SMITH – PITANJE: Da li možete ukratko da nam opišete ko je napisao ovaj dokument i kome je poslat?

SVEDOK TRIFUNOVIĆ – ODGOVOR: Dokument je izdala Komanda Prve vojne oblasti po strogo poverljivom 12. desetog: "Uručiti odmah. Upozorenje se odnosi na način rukovođenja i komandovanja, red i disciplinu u jedinicama. Dostavljeno je Komandi 12. korpusa, Prvoj proleterskoj gardijskoj diviziji", i ovde mi je nečitko, ovo mislim da je Operativna grupa Jug. Slabo je kopirano i pretpostavljam da je Operativnoj grupi Jug, jer smo mi dobili to.

TUŽILAC SMITH – PITANJE: I Komanda 12. korpusa i Prva proleterska gardijska divizija. Kome oni pripadaju? Operativnoj grupi Jug ili nekom drugom?

SVEDOK TRIFUNOVIĆ – ODGOVOR: Kao što vidite i koji je to akt, to je akt Prve vojne oblasti. Pod Komandom Prve vojne oblasti se nalazio 12. korpus, nalazila se ova Gardijska motorizovana divizija, nalazila se Gardijska brigada po onoj odluci načelnika Generalštaba, što smo je malopre proradili, a ovo je već 12. deseti, znači, nalazila se Operativna grupa Jug. I sve jedinice na tom prostoru su bile pod Komandom Prve vojne oblasti.

TUŽILAC SMITH – PITANJE: Da li je Dvanaesti korpus bio potčinjen ili pridodat nekoj operativnoj grupi?

SVEDOK TRIFUNOVIĆ – ODGOVOR: Dvanaesti korpus je već viša formacija od operativne grupe, prema tome, to je bila jedna od najjačih formacija Prve vojne oblasti i ne može nikako biti potčinjen.

TUŽILAC SMITH – PITANJE: Hvala vam ...

SVEDOK TRIFUNOVIĆ – ODGOVOR: A ovo upozorenje se odnosi na sve. A ovi primeri koji su ovde navedeni, koliko znam, ne odnose se na Gardijsku brigadu. Ovo je pitanje Komanda Gardijske brigade efikasno rešavala.

TUŽILAC SMITH – PITANJE: Molim vas da pročitate prvi paragraf ove naredbe?

SVEDOK TRIFUNOVIĆ – ODGOVOR: Upozorenja? Pitanje upozorenja. Prvi paragraf: "U reonima izvođenja borbenih dejstava ima izmešanih i nesređenih jedinica iz različitih organizacijskih sastava. Nije izvršeno potpuno prepočinjavanje ostvarenog komandovanja i odgovornost za prepočinjene jedinice. Veće grupe se sastaju i pod drugim znacima ubacuju u stanovništvo i organe vlasti".

TUŽILAC SMITH – PITANJE: Da li se slažete sa mnom da je svrha ovog naređenja bila to da se osigura da se sve jedinice u okviru Operativne grupe Jug i Dvanaestog korpusa pretpočine jednoj komandi? Da li je to bila svrha ovog naređenja?

SVEDOK TRIFUNOVIĆ – ODGOVOR: Da. Slažem se s vama. Slažem se da svi organski sastavi i jedinice koje se pretpočinjavaju... koje su pretpočinjene naredbom, uđu u sastav i da im se obezbedi da se stave pod punu komandu pretpostavljenog komandanta. Slažem se, to je to.

TUŽILAC SMITH – PITANJE: Mislim da ste ranije već objasnili, ali recite nam da li je bilo takvih problema ili u zoni odgovornosti Operativne grupe Jug, dakle, slučajeva da vojnici nisu bili očigledno pod jednom komandom, jadnom komandom tada, 12. oktobra?

SVEDOK TRIFUNOVIĆ – ODGOVOR: Kao što sam maločas rekao, takvih slučajeva u Operativnoj grupi Jug nije bilo. Ovo pitanje je rešavano efikasno. Kompletan prostor zone odgovornosti je bio pod kontrolom jedinica vojne policije. Obrazovani su punktovi na svim prilazima, ulazima i izlazima iz mesta izvođenja borbenih dejstava i tu nije moglo ništa da se desi po ovom upozorenju.

TUŽILAC SMITH – PITANJE: A kada su bili uspostavljeni ti kontrolni punktovi na ulasku i izlasku iz mesta? Ovo je sada 12. oktobar, ali da li je to bilo uspostavljeno malo ranije ili od tog datuma?

SVEDOK TRIFUNOVIĆ – ODGOVOR: Odmah po dolasku u Vukovar i po načelima, komandno mesto u Negoslavcima se obezbeđuje... obezbeđuje se po načelima. Bilo je dovoljno snaga i potpuno je obezbeđeno. Obezbeđena je kompletna teritorija i vršena kontrola teritorije. Tu je bio bataljon policije, prvi koji je imao taj zadatak i u odlukama komandanta, tako da je to rešeno od samog početka.

TUŽILAC SMITH – PITANJE: Kada kažete da je čitava teritorija bila obezbeđena, da li tu mislite na zonu odgovornosti Operativne grupe Jug ili na neko drugo područje?

SVEDOK TRIFUNOVIĆ – ODGOVOR: Mislim samo na zonu odgovornosti Operativne grupe Jug.

TUŽILAC SMITH – PITANJE: U paragrafu 3 se kaže, evo ja ću da pročitam: "Naređujem: obezbedite potpuno pretpodčinjavanje i odgovornost starešinskog sastava za potčinjene i pridodate jedinice". Da li možete da nam objasnite kako vi shvatate potpuno pretpodčinjavanje i odgovornost starešinskog sastava za potčinjene i pridodate jedinice? Dakle, šta znači ovo "potpuno", naravno, u odnosu na Vukovar u to vreme i u odnosu na Operativnu grupu Jug?

SVEDOK TRIFUNOVIĆ – ODGOVOR: Da nije bilo problema za sam postupak pretpočinjavanja, ovo ne bi trebalo ni sa stoji. Znači, pretpostavljam, pošto u jedinicama Operativne grupe Jug toga nije bilo, da je bilo slučajeva da po naredbi pretpostavljene komande u određene jedinice ne bude ispoljena puna odgovornost starešina da se one stave pod potpunu i punu komandu i u liniju subordinacije. Ja iz prakse znam da nisu samo odgovorni komandanti za takvo stanje... U stvari, oni jesu odgovorni uvek, ali su i stvarane poteškoće vezane za nezadovoljstvo i na nemotivisanost tih jedinica, koje su iz nekog drugog sastava pretpočinjavane nekome trećem sastavu, pa čak i starešina koji

vode te jedinice. I zato je ovo naređeno da se potpuno sprovede i potencira se odgovornost starešinskog sastava za te potčinjene sastave. Posebno kad su u pitanju dobrovoljačke jedinice. Tu je uvek bilo dosta problema da se stave pod komandu JNA. Nisam bio precizan, ali toliko koliko sam mogao, objasnio sam.

TUŽILAC SMITH – PITANJE: Što se tiče Operativne grupe, koje su grupe trebale da budu prepočinjene 12. oktobra? Pri tome mislim na druge jedinice JNA, zatim na jedinice Teritorijalne odbrane i na dobrovoljce?

SVEDOK TRIFUNOVIĆ – ODGOVOR: Evo ja sam izvadio iz ratnog dnevnika. Što se tiče Operativne grupe Jug, odred Teritorijalne odbrane Kragujevac je došao 8. desetog. Odmah je stavljen pod komandu, komandant potpukovnik Miladinović. Nikakvih problema. 13. desetog diverzantski odred, 93. zaštitnog puka, major Stupar dobio zadatak od komandanta, precizan, nikakvih problema. 9. desetog Treći oklopni bataljon, 211. oklopne brigade, prepočinjen, dobio zadatak, dobio rejon, nikakvih problema. Dvadeseta partizanska brigada iz Požarevca, 14. desetog došla organizovano, posle rejon, komandant brigade primio zadatak od komandanta Mrkšića, nikakvi problemi. I kad je ova 80. i ove ostale Teritorijalne odbrane, ista situacija. Tako da ...

TUŽILAC SMITH – PITANJE: I do 12. oktobra 1991. godine, dakle do 12. oktobra 1991. godine sigurno su sve oružane jedinice, bez obzira da li se radilo o teritorijalcima ili o dobrovoljcima ili o drugim jedinicama JNA koje nisu bile sastavu Gardijske motorizovane brigade, a koji su bili prisutni u zoni Operativne grupe Jug, da li se na osnovu ovog naređenja očekivalo da oni budu pod potpunom Komandom Operativne grupe Jug? Da li bi moglo da se kaže da je to suština ovog naređenja?

SVEDOK TRIFUNOVIĆ – ODGOVOR: Suština ovog naređenja je da se ostvari potpuno prepočinjavanje. A kojih jedinica, to je komandant Prve vojne oblasti regulisao naredbom i to je ovo otprilike kako je išlo i ubeleženo u ratni dnevnik. Kako je koja jedinica dolazila, tako je i regulisano potpuno komandovanje u smislu, jedinica prepočinjena, dobija zadatke i tretira se kao organizacijsko-formacijska jedinica. I to je bila suština i svih i kasnijih upozorenja. Znači, sve jedinice koje su prepočinjene tretirati kao da su organizacijsko-formacijske jedinice, jer uvek se dešava da izostaju neka pitanja, posebno standarda, ishrane, nebrige o tim jedinicama i tako dalje. Ovde su sve jedinice dobijale konkretne zadatke u tom periodu.

TUŽILAC SMITH – PITANJE: Kao rezultat tog konkretnog naređenja, da li možete da nam kažete, na osnovu vaših zapažanja, da li je pukovnik Mrkšić to sproveo?

SVEDOK TRIFUNOVIĆ – ODGOVOR: Jeste.

TUŽILAC SMITH: Časni Sude, molim da se ovaj dokument uvrsti u ovaj spis, broj 961, po Pravilu 65ter.

SUDIJA PARKER: Prihvata se.

sekretar: Časni Sude, to će biti dokazni predmet broj 406.

TUŽILAC SMITH – PITANJE: Gospodine, zamolio bih da sada pogledamo dokument pod tabulatorom 14. Radi se o dokumentu od 15. oktobra 1991. godine. Radi se o naređenju Prve vojne oblasti i upućuje se Komandi Operativne grupe Jug i drugima. Da li ste našli ovo naređenje?

SVEDOK TRIFUNOVIĆ – ODGOVOR: Da.

TUŽILAC SMITH – PITANJE: Da li vam je poznato to naređenje?

SVEDOK TRIFUNOVIĆ – ODGOVOR: Poznato mi je.

TUŽILAC SMITH – PITANJE: Molim vas da naglas pročitate tačku 1 ovog naređenja?

SVEDOK TRIFUNOVIĆ – ODGOVOR: "Uspostaviti potpunu kontrolu u zoni odgovornosti jedinica. Posebnu pažnju obratiti na funkcionisanje vojne vlasti u svim naseljenim mestima i ne dozvoliti bilo kakvo mešanje i uticaj mesnih organa vlasti sve dok se ne uspostavi civilna kontrola oslobođene teritorije."

TUŽILAC SMITH – PITANJE: Kako vi shvatate ovaj paragraf? Dakle, kako vi razumete to šta se tu naređuje?

SVEDOK TRIFUNOVIĆ – ODGOVOR: Normalno je da se u zoni, prostoru i reonu izvođenja borbenih dejstava sve stavlja pod vojnu komandu. U ovom slučaju, kako ovde vidim, zahteva se... u stvari, traži se da se obrati posebna pažnja na funkcionisanje vlasti u svim naseljenim mestima i ne dozvoli bilo kakvo mešanje i uticaj mesnih organa vlasti. Pazite, jedinica JNA kada uđe u neku zonu i prostor, tamo je domaćin onaj predsednik mesne zajednice, onaj predsednik opštine i on se teško, ako mu ne obučete uniformu i stavite mu pušku na leđa, teško prilagođava situaciji da je to zona borbenih dejstava, da je to rat i da i on treba tu da učestvuje. Tako da iz iskustva znam da su svi ti organi lokalne vlasti, ne da su opstruirali, ali nisu ni pružali pomoć i normalno, po načelima, sve se stavlja pod vojnu vlast, pa treba i njih staviti i tako dalje.

TUŽILAC SMITH – PITANJE: Dakle, to bi bilo naređenje kako bi se uspostavila potpuna vojna komanda nad područjem, odnosno zonom odgovornosti Operativne grupe Jug. Da li je to tačno?

SVEDOK TRIFUNOVIĆ – ODGOVOR: Tačno, ali ne samo u zoni, nego je ovo naređenje za sve komande potčinjene Prvoj vojnoj oblasti ...

TUŽILAC SMITH – PITANJE: Takođe ...

SVEDOK TRIFUNOVIĆ – ODGOVOR: Odnosi se na Operativnu grupu Jug.

TUŽILAC SMITH – PITANJE: U paragrafu 2 ovog naređenja, spominju se paravojni sastavi i dobrovoljci koji odbijaju da se stave pod komandu JNA i da njih treba odstraniti sa teritorije. Da li vam je poznato da je bilo nekih problema u zoni odgovornosti Operativne grupe Jug, odnosno da je bilo dobrovoljaca koji se nisu stavili pod komandu Operativne grupe Jug ili nekih drugih jedinica?

SVEDOK TRIFUNOVIĆ – ODGOVOR: Koliko se sećam, jeste. Ne masovno. Ali mislim da je komandant pisanim naređenjem ili usmeno potčinjenim komandantima ovo naredio i da se kasnije situacija poboljšala, tako da se i odustalo i nije bilo potrebe da se udaljavaju. Ali su... ali bilo je problema.

TUŽILAC SMITH – PITANJE: Hvala ...

SVEDOK TRIFUNOVIĆ – ODGOVOR: Nekoliko puta je oštro reagovano, ali nisu odstranjivani, tako da ...

TUŽILAC SMITH – PITANJE: O kakvim se problemima radilo, kada su počeli i koliko su dugo trajali?

SVEDOK TRIFUNOVIĆ – ODGOVOR: Pa svaki dobrovoljački odred po logici stvari, kad uđe u zonu borbenih dejstava, nastoji da ima samostalnost, da oni sami sebi komanduju i da rade šta hoće. Svi ti dobrovoljački odredi nisu unapred imali predstavu šta je to Jugoslovenska narodna armija, šta je disciplina u Gardijskoj brigadi. I kad dođu pod komandu jednog komandanta ili komandira čete i saopšti im se šta i kako moraju da postupaju, onda nastaju pojedina... nastaju negodovanja, pitanja, nezadovoljstvo i tako dalje, do ovoga da se potegne pitanje da li da ostanu ili da se vrate, da se odstrane sa teritorije. Ove jedinice, odmah da vam kažem, one su formalno bile pod komandom JNA. Bez obzira koliko čvrste komande bile, ja tvrdim za komandu Gardijske brigade da je bila čvrsta i za komandanta, nije se moglo ostvariti neko efektivno komandovanje nad njima. Jesu na nekim poslovima odradili zadatak, ali moj utisak je da su dosta toga ometali.

TUŽILAC SMITH – PITANJE: Koja je bila odgovornost Operativne grupe Jug, dakle, koja je bila odgovornost komandanta Operativne grupe Jug u odnosu na dobrovoljce koji nisu hteli da se stave pod komandu?

SVEDOK TRIFUNOVIĆ – ODGOVOR: Po ovome je bio odgovoran da ih odstrani, da ih odstrani, ali kažem, koliko se ja sećam, bilo je nekih problema. Nisu bili tako ekstremni i koliko se sećam, nisu odstranjivani ...

TUŽILAC SMITH – PITANJE: Po ovom naređenju ...

SVEDOK TRIFUNOVIĆ – ODGOVOR: A odgovoran je bio po ovom naređenju da odstrani i mislim da su ova pitanja bila regulisana u Operativnoj grupi Jug i pisanim i usmenim naređenjem i da tu nije bilo problema. Da je bilo, bio bi drugi pisani akt ovde, koji komandant brigade naređuje da se ta i ta jedinica odstrani iz zone odgovornosti Operativne grupe Jug. Prema tome, pošto toga nema, nije upisano ni u ratni dnevnik, onda nije bilo, nije bilo odstranjivanja.

prevodioci: Molim vas mikrofon za gospodina Smitha.

TUŽILAC SMITH – PITANJE: U naređenju stoji da komandanti moraju da obezbede da na oslobođenim teritorijama ne dolazi do uništavanja verskih ili kulturnih objekata. Da li je bilo bilo kakvih problema te vrste u zoni odgovornosti Operativne grupe Jug, dakle da li je dolazilo do razaranja takvih objekata?

SVEDOK TRIFUNOVIĆ – ODGOVOR: Ja zaista nemam pouzdanih podataka o tome. Nisam ni video nijedan izveštaj, niti sam od nekoga čuo da se to dešavalo.

TUŽILAC SMITH: Hvala vam. Časni Sude, molim da se ovaj dokument uvrsti u spis, broj 461, po Pravilu 65ter.

SUDIJA PARKER: Prihvata se.

sekretar: Časni Sude, to će biti dokazni predmet broj 407.

TUŽILAC SMITH – PITANJE: Gospodine, sada bih hteo da pogledamo tabulator broj 15, to je broj 463, po Pravilu 65ter. Da li ste našli dokument?

SVEDOK TRIFUNOVIĆ – ODGOVOR: Da.

TUŽILAC SMITH – PITANJE: Da li vam je poznat?

SVEDOK TRIFUNOVIĆ – ODGOVOR: Da.

TUŽILAC SMITH – PITANJE: U ovom dokumentu, a i u drugim dokumentima, odnosno recite nam da li ste vi napravili nacrt ovog dokumenta i nekih drugih dokumenata?

SVEDOK TRIFUNOVIĆ – ODGOVOR: Da, ja sam sastavljao dokumenat.

TUŽILAC SMITH – PITANJE: A na osnovu čega možete da utvrdite da ste ga vi sastavili?

SVEDOK TRIFUNOVIĆ – ODGOVOR: Na osnovu inicijala u levom uglu dokumenta: "Radio major Radoje Trifunović, kucao zastavnik Dragoš Fistović".

TUŽILAC SMITH – PITANJE: A ko je autor ovog dokumenta i kome se dokument upućuje?

SVEDOK TRIFUNOVIĆ – ODGOVOR: Što se tiče autora, juče smo objašnjavali kako se odluka donosi. Donosi je komandant sa organima komande, primenom nekih od metoda rada komande na donošenje odluke. A upućeno je Jurišnom odredu 1, Jurišnom odredu 2, Jurišnom odredu 3, Jurišnom odredu 4, Partizanskoj brigadi TO, Drugom odredu TO Sremske Mitrovice, Trećem bataljonu oklopne brigade, Oklopnom bataljonu Gardijske motorizovane brigade, Diverzantskom odredu 96. zaštitnog puka, Prvom bataljonu vojne policije ...

prevodioci: Malo sporije čitajte radi prevoda. Hvala.

SVEDOK TRIFUNOVIĆ: LSAT PVO, pomoćniku komandanta za pozadinu, komandiru inženjerske čete, a original akta Operativno-nastavnom organu.

TUŽILAC SMITH – PITANJE: Ovo je naređenje pukovnika Mrkšića... Izvinjavam se, prebrzo počinjem s pitanjem. Gospodine, ovo je naređenje pukovnika Mrkšića od 15. oktobra 1991. godine i radi se, u stvari, o produženju operacije napada na Vukovar. Da li je to tačno?

SVEDOK TRIFUNOVIĆ – ODGOVOR: Tačno je.

TUŽILAC SMITH – PITANJE: Hteo bih da sada pogledamo paragraf broj 2: "Zadaci jedinicama". Tu se spominje Jurišni odred 1 i tu se navodi sastav Jurišnog odreda 1, a tu stoji da je jedna od tih jedinica dobrovoljačka četa. Da li vam je poznato o kojoj dobrovoljačkoj četi se radilo, dakle, koja je bila u sastavu Jurišnog odreda 1?

SVEDOK TRIFUNOVIĆ – ODGOVOR: Ne mogu da preciziram, ali postoje samo dve mogućnosti. Jedna je mogućnost da je to neka četa iz neposrednog reona, iz zone operacije, iz nekog od sela u zoni operacije, jer je naređeno negde sredinom oktobra da se izvrši mobilizacija lokalnog stanovništva zbog poboljšanja dovoljnosti snaga na liniji fronta, pa je izvršena mobilizacija u Negoslavcima, u selu Berak, u svim tim selima u zoni operacije. To je jedna mogućnost. A druga je mogućnost da je to neka od četa dobrovoljaca koje su pristizale iz različitih mesta, kao što su Šabac, Stara Pazova, Smederevska Palanka, Sremska Mitrovica i tako dalje. Govorim vam o mogućnostima, jer ne znam sada o kojim se četama radi. Vidim da se pominje i dole i u Jurišnom odredu 2. A jedina mogućnost da su to te... ili sa šireg prostora ili ove iz neposrednog reona u zoni operacije.

TUŽILAC SMITH – PITANJE: Da li vam je poznata dobrovoljačka jedinica pod nazivom Leva Supoderica, a koja je delovala u zoni odgovornost Operativne grupe Jug?

SVEDOK TRIFUNOVIĆ – ODGOVOR: Da. Poznata mi je.

TUŽILAC SMITH – PITANJE: Da li je ta jedinica bila pretpočinjena Komandi Operativne grupe Jug?

SVEDOK TRIFUNOVIĆ – ODGOVOR: Da, u širem smislu. Bila je potčinjena komandantu Jurišnog odreda 1, a samim tim i Komandi Operativne grupe Jug.

TUŽILAC SMITH: Časni Sude, vidim da je 10.30. Možda je došao trenutak za pauzu.

SUDIJA PARKER: Hvala vam gospodine Smith. Pauza od 20 minuta.

(pauza)

SUDIJA PARKER: Gospodine Smith, izvolite.

TUŽILAC SMITH – PITANJE: Hvala, časni Sude. Časni Sude, ja sam ranije ponudio na uvrštavanje broj 931, po Pravilu 65ter. Ali to je bila greška. Trebalo je da kažem 462, po Pravilu 65ter. I to je sada dokazni predmet broj 406. A dokument broj 931, po Pravilu 65ter još nismo obradili i na to ćemo da dođemo kasnije. Gospodine, pre pauze govorili smo o naređenju pukovnika Mrkšića da se nastavi sa operacijama napada 15. oktobra 1991. godine i govorili smo o jedinicama koje su bile u Jurišnom odredu broj 1. I vi ste rekli da je jedinica Leva Supoderica potčinjena komandantu Jurišne grupe 1. Kada kažete "Jurišna grupa" da li mislite Jurišni odred 1 ili ...

ADVOKAT BULATOVIĆ: Časni Sude ...

SUDIJA PARKER: Gospodine Boroviću, izvolite.

ADVOKAT BOROVIĆ: Da mi ne zameri kolega, Jurišnu grupu nije pomenuo svedok, već je rekao da je bila podređena Jurišnom odredu 1. Čini mi se da smo do sada razjasnili razliku između Jurišnog odreda i Jurišne grupe. Hvala.

TUŽILAC SMITH: Časni Sude, u transkriptu na stranici 30 ...

SUDIJA PARKER: Sećam se da su oba izraza korišćena, tako da meni to još nije sasvim jasno. Ali izvolite nastaviti gospodine Smith.

TUŽILAC SMITH – PITANJE: Dobro. Da to razjasnimo gospodine. Vi ste u jednom trenutku rekli da je Leva Supoderica bila pridružena kome? Jurišnom odredu ili Jurišnoj grupi 1?

SVEDOK TRIFUNOVIĆ – ODGOVOR: Jurišnom odredu 1, ali ne sećam se da sam mogao pomenuti Jurišnu grupu, jer još do nje nismo došli. Lapsus je moguće da napravim. Jurišni odred 1.

TUŽILAC SMITH: Hvala. Kasnije ćemo još da pogledamo neke dokumente u vezi s tim. Časni Sude, molim sada da se ovaj dokument uvrsti u spis. To je dokument 463.

SUDIJA PARKER: Usvaja se u spis.

sekretar: Časni Sude, to će biti dokazni predmet broj 408.

TUŽILAC SMITH – PITANJE: A sada gospodine molim vas da pogledamo tabulator broj 16. Ovaj dokument je datiran 19. novembra 1991. godine. Dolazi iz komandante Prve vojne oblasti, a upućen je nizu sastava, između ostalog, i Operativnoj grupi Jug. Da li je to tačno?

SVEDOK TRIFUNOVIĆ – ODGOVOR: Tako je.

TUŽILAC SMITH – PITANJE: Da li vam je poznat ovaj dokument?

SVEDOK TRIFUNOVIĆ – ODGOVOR: Da.

TUŽILAC SMITH – PITANJE: U dokumentu se iza paragrafa 2 na jednom mestu stoji: "Verovatne namere ustaških vlasti u Hrvatskoj su", i onda se objašnjava šta su te namere. Da li vidite taj deo?

SVEDOK TRIFUNOVIĆ – ODGOVOR: Vidim.

TUŽILAC SMITH – PITANJE: Šta po vama znači reč "ustaša" u kontekstu ovog dokumenta?

SVEDOK TRIFUNOVIĆ – ODGOVOR: Termin "ustaše" je termin koji se i u prethodnim naređenjima i odlukama pretpostavljene komande pominje. Ja nisam sad stručan da objasnim zbog čega je taj termin uveden. Ali neka logika je bila da svi oni Hrvati koji se nisu suprotstavljali Jugoslovenskoj narodnoj armiji, nisu bili ustaše, a da svi oni koji jesu, bili su ustaše. Taj termin nije izmislio niko iz Operativne grupe Jug, taj termin je od pretpostavljene komande. Zašto? Ne znam.

TUŽILAC SMITH – PITANJE: Razumem. Da li možete da objasnite istorijske konotacije reči "ustaše"?

SVEDOK TRIFUNOVIĆ – ODGOVOR: Pa to povesno potiče iz Drugog svetskog rata kada je deo hrvatskih snaga i deo hrvatskog naroda prišao silama Osovine. I taj deo hrvatskog naroda je na prostorima gde je živeo srpski živalj pravio zločine. Ja mislim, nisam ja stručan za to, mislim da su oni sami sebe proglasili za ustaše, Ante Pavelić i ostali. To povesno ne znam. Ne mogu da.... Ali koliko znam, bio sam mlad, učili smo u školama da su to bili pripadnici hrvatskih snaga koji su bili na strani Nemačke, da su pravili zločine nad srpskim stanovništvom svuda, posebno tamo... posebno na teritoriji Republike Hrvatske.

TUŽILAC SMITH – PITANJE: Hvala vam. U ovom naređenju pominje se više stvari, a posebno stroge mere koje treba da se preduzmu protiv nedisciplinovanog ponašanja. Ako pogledamo paragraf 3, vidimo da se tu govori o tome da su neki vojnici konzumirali veće količine alkohola i zbog toga se izriče upozorenje da bi moglo da dođe do ozbiljnih incidenata. Da li vidite to. Onaj broj 3 iza "Naređujem".

SVEDOK TRIFUNOVIĆ – ODGOVOR: A, da. Izvinjavam se. Broj 3 iza "Naređujem". Vidim.

TUŽILAC SMITH – PITANJE: A u paragrafu 4 naređuje se da komande raznih zona odgovornosti, koje su primaoci ovog naređenja, preduzmu različite mere. Da li možete da pročitate paragraf 4?

SVEDOK TRIFUNOVIĆ – ODGOVOR: "U cilju spečavanja pljačke, zlostavljanja građana i ubistava, čak i zarobljenika, sva naoružana lica i grupe koje nisu u sastavu JNA i Teritorijalne odbrane, četnici i slično, razoružavati i privoditi, a vode zatvarati i preduzimati sve zakonske mere".

TUŽILAC SMITH – PITANJE: Dakle, sada govorimo o 19. oktobru. Da li su vam poznati neki incidenti, pljačke i ubistva građana ili zarobljenika u Operativnoj grupi Jug, odnosno u zoni odgovornosti Operativne grupe Jug u to vreme? Ovo naređenje došlo je od Komande Prve vojne oblasti.

SVEDOK TRIFUNOVIĆ – ODGOVOR: U to vreme nije mi bilo poznato da je takvih slučajeva bilo u Operativnoj grupi Jug.

TUŽILAC SMITH – PITANJE: Kao rezultat ovog naređenja koje je došlo od Prve vojne oblasti, da li je prema vašim saznanjima bilo daljnjih naređenja koje je pukovnik Mrkšić izdao svojim potčinjenim jedinicama u svojoj zoni odgovornosti Operativne grupe Jug, kako bi se time sprovelo u delo naređenje s više instance?

SVEDOK TRIFUNOVIĆ – ODGOVOR: Ne mogu da preciziram, ali kako cenim da se sve po ovim pitanjima odgovorno odraživalo u Operativnoj grupi Jug, mogu da kažem da ili je pisao naređenje ili je komandant sa ovim problemima i pitanjima upoznao komandante i komandu brigade na referisanju, ako nije pisano. Oni su to sigurno dobili i pisali u njihove radne beležnice kao službeni dokument. Siguran sam da se na ovo upozorenje, a u ovom delu i naređenje, nije oglušilo. Uostalom, ove mere su preduzimate i pre ovog naređenja, da ne dođe do pljačke, zloupotrebe i ubistava.

TUŽILAC SMITH: Hvala. Časni Sude, molim da se ovaj dokument uvrsti u spis. To je broj 444, po Pravilu 65ter.

SUDIJA PARKER: Uvrštava se u spis.

sekretar: Časni Sude, to će biti dokazni predmet broj 409.

TUŽILAC SMITH – PITANJE: A sada gospodine molim vas da pogledate tabulator broj 17. To je broj 5, po Pravilu 65ter. Ovaj dokument je datiran 29. oktobra. To je odluka pukovnika Mrkšića, komandanta Operativne grupe Jug za produženje operacije napada na Vukovar. Da li vidite to?

SVEDOK TRIFUNOVIĆ – ODGOVOR: Da.

TUŽILAC SMITH – PITANJE: Da li vam je poznat taj dokument?

SVEDOK TRIFUNOVIĆ – ODGOVOR: Jeste.

TUŽILAC SMITH – PITANJE: Ako pogledamo sad paragraf 2, vidimo da se u njemu izdaje naređenje Jurišnom odredu 1 i unutar toga navodi se da je Leva Supoderica deo Jurišnog odreda 1. Da li je to tačno?

SVEDOK TRIFUNOVIĆ – ODGOVOR: Tačno je.

TUŽILAC SMITH – PITANJE: Da li znate ko čini Levu Supodericu? Ko su bili ti ljudi i koliko ih je bilo?

SVEDOK TRIFUNOVIĆ – ODGOVOR: Deo je bio sa prostora Leve ili Desne Supoderice. To su bili teritorijalci, a deo su bili pripadnici Radikalne stranke, koji su kao dobrovoljci došli u reon operacije, odnosno u zonu operacije Operativne grupe Jug, mislim u ovom periodu od 15. ili od 20. desetog, pa dalje.

TUŽILAC SMITH – PITANJE: Da li znate ko je bio komandant tog odreda?

SVEDOK TRIFUNOVIĆ – ODGOVOR: Znam. Odreda Leva Supoderica bio je komandir Lančuzanin, zvani Kameni.

TUŽILAC SMITH – PITANJE: Spomeuli ste da su neki od njih bili članovi Srpske radikalne stranke. Koja je to tačno Srpska radikalana stranka?

SVEDOK TRIFUNOVIĆ – ODGOVOR: Tačno je Radikalna stranka. Radikalna stranka je imala ogranke na čitavom prostoru i Srbije i Istočne Slavonije i po drugim tada republikama bivše SFRJ. Koji je ovo ogranka bio, ne znam. Možda su došli iz Srbije, možda su sa tih prostora. Ne znam.

TUŽILAC SMITH – PITANJE: Ko je bio na čelu te Srpske radikalne stranke?

SVEDOK TRIFUNOVIĆ – ODGOVOR: Konkretno ovde u odredu? Na čelu Radikalne stranke kao stranke?

TUŽILAC SMITH – PITANJE: Da, da. Kao stranke.

SVEDOK TRIFUNOVIĆ – ODGOVOR: Vojislav Šešelj.

TUŽILAC SMITH – PITANJE: Ovde se unutar Jurišnog odreda 1 spominje i odred Petrova Gora. Da li je to tačno?

SVEDOK TRIFUNOVIĆ – ODGOVOR: Da, tačno.

TUŽILAC SMITH – PITANJE: Da li iz toga može da se zaključi da je odred Petrova Gora Teritorijalne odbrane bio potčinjen Jurišnom odredu 1?

SVEDOK TRIFUNOVIĆ – ODGOVOR: Bio je.

TUŽILAC SMITH: Časni Sude, molim da se ovaj dokument uvrsti u spis. To je broj 5 po Pravilu 65ter.

SUDIJA PARKER: Prihvata se.

sekretar: Časni Sude, to će biti dokazni predmet broj 410.

TUŽILAC SMITH – PITANJE: A sada gospodine idemo na tabulator broj 18, to je 583, po Pravilu 65ter. Ovo je naređenje pukovnika Mrkšića od 9. novembra. U prevodu piše pogrešna godina, ali je očigledno da je to 1991. godine. Broj je 349-1. Da li vam je poznat ovaj dokument?

SVEDOK TRIFUNOVIĆ – ODGOVOR: Poznat mi je.

TUŽILAC SMITH – PITANJE: Ovde pukovnik Mrkšić naređuje da se u selu Negoslavci formira komanda, da će major Vukašinić biti komandant mesta, kapetan Božić zamenik komandanta. Kojoj jedinici su pripadali major Vukašinić i major Božić? Konkretno kojoj jedinici ili jedinicama?

SVEDOK TRIFUNOVIĆ – ODGOVOR: Major Vukašinić Ljubiša je pripadnik komande brigade u organu bezbednosti, znači nije bio u jedinici, nego u komandi brigade. Mislim da je bio prvi referent u organu bezbednosti, a pošto je bio iz komande, logično je da jedan čovek iz komande, još je logičnije što je on iz organa bezbednosti, da bude komandant mesta u kome je smeštena komanda. Božić Mile je bio zamenik komandanta Prvog bataljona vojne policije. A Janković Cvetko možda da je bio komandir čete u tom bataljonu. Za ove ostale komande komandanti su određeni po komandnoj odgovornosti u svojim zonama, kao što su i komandanti u reonu borbenih dejstava u Vukovaru određeni na osnovu odgovornosti za zonu dejstva u delu grada u čijoj je nadležnosti. I ovo naređenje je proisteklo iz naređenja pretpostavljene komande, a i iz potrebe da se ove stvari regulišu. U prethodnom naređenju Prve vojne oblasti je traženo da se uspostavi vojna vlast zbog problema koji su se dešavali na funkcionisanje civilne vlasti i ometanja nekih preduzetih postupaka na vojnom planu.

TUŽILAC SMITH – PITANJE: Hvala vam. A sada molim vas da pogledamo paragraf broj 4. Tu stoji: "Za komandante u gradu Vukovaru određujem komandante jurišnih odreda za deo grada u svojoj zoni dejstava".

SVEDOK TRIFUNOVIĆ – ODGOVOR: Ovo je precizno, bez obzira kako izgleda. Zona dejstva se poklapa sa zonom odgovornosti kada je u pitanju funkcionisanje vojne oblasti.

TUŽILAC SMITH – PITANJE: On ovde takođe naređuje da se uspostave komande u selu Berak i u Ovčari, kao i u selu Jakubovac i Grabovo.

SVEDOK TRIFUNOVIĆ – ODGOVOR: Da, komandant dela zone ili komandant reona na tom prostoru je bio potpukovnik Mišović Slobodan, komandant. A ovde... za kompletnu tu zonu i on je određen za komandanta. A ovo su komandanti ili zamenici komandanata brigada u njegovom sastavu, koji su bili i zaduženi za ove reone oko Ovčare, oko Jakubovca i oko Grabovca. Znači, oni su i postavljeni za komandante tih mesta. Ali je komandant bio, komandant 20. partizanske brigade, Mišović Slobodan za sva tri ova sela ili za taj reon, jer je bilo još nekih zaseoka oko tih sela.

TUŽILAC SMITH – PITANJE: Kako vi razumete razloge za postavljanje ovih manjih komandi, odnosno da su neki delovi Operativne grupe Jug 1 podeljeni u manja područja, kako bi se onda tamo uspostavile neke niže potčinjene komande? Da li vam je bilo poznato šta je bila svrha ovog naređenja?

SVEDOK TRIFUNOVIĆ – ODGOVOR: Da, ja ne razumem ovako kako ste vi pitali. Svaki komandant je odgovoran za svoj reon koji mu je dodeljen u okviru zone operacije, ali se iz prakse dešavalo da se ta odgovornost svede samo na izvođenje borbenih dejstava, da se u naseljenim mestima, primera radi, u Negoslavicima, lokalne vlasti ponašaju bez ikakve kontrole. Trebalo je tu, normalno, uvesti policijski čas, ograničiti kretanje, neke koji su bili sposobni i koji su mogli biti uključeni u borbu, staviti pod komandu. To je jedino mogao da uradi komandant mesta ako je ovlašćen i dobio zadatak, a u nekim našim pravilima kao što je Pravilo službe tačno stoji koji su zadaci komandanta mesta. Da se ne bi sve svelo samo na odgovornost komandanta za izvođenje borbenih dejstava u svom reonu morao je, faktički je morao imati i punu vlast nad svim ostalim pitanjima, i reda i discipline i ishrane stanovništva i brige oko zarobljenih, povređenih, o svim ostalim pitanjima života.

TUŽILAC SMITH – PITANJE: Znači, rezime ...

ADVOKAT VASIĆ: Časni Sude?

SUDIJA PARKER: Gospodine Vasiću, izvolite.

ADVOKAT VASIĆ: Hvala časni Sude, izvinjavam se mom uvažnom kolegi, no čini mi se da u transkriptu nije dobar prevod, odnosno radi se o strani 39, red je 21. Ovde se govori da samo komandant može da uradi to, a mislim da je svedok rekao "komandant mesta". To je različito od ovoga što piše u transkriptu. Znači, sve vreme govori o komandantu mesta. Pa moj uvažni kolega bi možda mogao da ovo raščisti sa svedokom. A na engleskom je ušlo samo "komandant".

SUDIJA PARKER: Mislim da je problem samo u tome gde se stavlja naglasak. Odnosno, ako ignorišete tačku, onda svedok kaže da je to jedini komandant koji je to mogao da učini bio lokalni komandant ako je bio ovlašćen da to učini. Mislim da je sasvim jasno da svedok ovde govori o lokalnom komandantu.

TUŽILAC SMITH – PITANJE: Da li to znači da se ovim naređenjem pretpostavlja vojna vlast svakoj eventualnoj civilnoj vlasti koja je možda postojala na tim područjima?
SVEDOK TRIFUNOVIĆ – ODGOVOR: Da

TUŽILAC SMITH – PITANJE: Komandanti gradova, odnosno sela koji se spominju u ovom naređenju, kome su oni potčinjeni?
SVEDOK TRIFUNOVIĆ – ODGOVOR: Potčinjeni su onome ko ih je imenovao za komandante. U ovom slučaju komandantu Mrkšiću, pukovniku.

TUŽILAC SMITH – PITANJE: A ako pogledamo nešto niže na stranici, vidimo da stoji: "Sprečiti svako maltretiranje stanovništva i meštana i neovlašćen ulazak i pretres stanova i kuća". Da li vidite to?
SVEDOK TRIFUNOVIĆ – ODGOVOR: Vidim.

TUŽILAC SMITH – PITANJE: Da li vam je bilo poznato da li se 9. novembra, odnosno u to vreme tako nešto dešavalo u zoni odgovornosti Operativne grupe Jug i to posebno u ovim navedenim područjima ili nije?
SVEDOK TRIFUNOVIĆ – ODGOVOR: Bilo je toga u manjem obimu. A baš ovo moglo je da se odnosi ako nije postavljena vojna vlast i komandovanje po tom pitanju, da to maltretiranje i te pljačke budu između lokalnog stanovništva, komšija komšiji. A moglo je da se desi i Vukovar civilu. Znači, logično je da je trebalo ovako regulisati ova pitanja. I ako je, primera radi, Mišović komandant, on je morao da sve to sankcioniše kako mu je u ovom naređenju komandanta Operativne grupe Jug dato. Meštani kao meštani. Izlazili su iz ovog mesta u ono mesto, da donese nešto, da tamo nekoga maltretira zato što mu je nekad nešto učinio i tako dalje.

TUŽILAC SMITH – PITANJE: Zna da vi nagađate, ali rekli ste, barem kako je to došlo do nas, da su možda vojnici i civili učestvovali u pljački. Šta ste mislili da kažete? Vojna ili civilna osoba?
SVEDOK TRIFUNOVIĆ – ODGOVOR: Bilo vojna ili civilna osoba podlegala je sankcijama koje je morao da primeni komandant mesta kada su u pitanju maltretiranja, neovlašćen ulazak, pretres stanova, kuća i tako dalje. To je mogao samo komandant mesta da reguliše i da sankcioniše i odgovoran je za to komandantu Operativne grupe.

TUŽILAC SMITH: Hvala. Molim da se uvrsti dokument broj 583, časni Sude.

SUDIJA PARKER: Prihvata se u spis.

sekretar: Časni Sude, prema našoj evidenciji, ovaj dokument je već ponuđen i uvršten 22. aprila 2006. godine, kao dokazni predmet broj 374.

SUDIJA PARKER: Hvala vam.

TUŽILAC SMITH – PITANJE: Gospodine, idemo molim vas na tabulator 19. To je broj 956, po Pravilu 65ter. Dokument je datiran 14. novembra 1991. godine, nosi broj

394-2. To je naređenje koje dolazi od pukovnika Mrkšića kojim se reguliše pitanje kontrole teritorije i jedinica za podršku. Da li vidite taj dokument?

SVEDOK TRIFUNOVIĆ – ODGOVOR: Vidim.

TUŽILAC SMITH – PITANJE: Ako pogledamo paragraf broj 5, vidimo ovde da pukovnik Mrkšić naređuje da se uspostavi potpuna kontrola ulaska i izlaska iz naseljenih mesta, provera lica koja žele da se vrate ili usele u naselje. Takođe se kaže: "Sumnjive odmah hapsiti, ispitivati i na osnovu stečenih saznanja, energično reagovati". Kome je upućeno ovo naređenje?

SVEDOK TRIFUNOVIĆ – ODGOVOR: Komandantima i komandirima jedinica i komandantima mesta.

TUŽILAC SMITH – PITANJE: Da li to onda znači, svi podređni komandiri, odnosno komandanti u zoni odgovornosti Operativne grupe Jug, jer ovde se to konkretno ne navodi?

SVEDOK TRIFUNOVIĆ – ODGOVOR: Naredbu je izdao komandant Operativne grupe Jug, znači odnosi se na sve komandante i komandire koji su u sastavu Operativne grupe Jug i odnosi se na komandante mesta. Znači, obuhvatilo je sve odgovorne komandante i komandire u zoni odgovornosti.

TUŽILAC SMITH – PITANJE: Hvala vam. Molim da se ovaj dokument uvrsti u spis. To je broj 956, po Pravilu 65ter.

SUDIJA PARKER: Usvaja se.

sekretar: Časni Sude, to će biti dokazni predmet broj 411.

TUŽILAC SMITH – PITANJE: Gospodine, sada bih da pređemo na tabulator broj 20, to je broj 4 po Pravilu 65ter. Datum ovog dokumenta 15. novembar 1991. godine, u 20.00, broj je 405-1, strogo poverljivo. Radi se o naređenju u vezi sa pretpočinjavanjem, a naređenje je izdao pukovnik Mrkšić. Da li ste našli taj dokument?

SVEDOK TRIFUNOVIĆ – ODGOVOR: Da.

TUŽILAC SMITH – PITANJE: Da li vam je poznat ovaj dokument?

SVEDOK TRIFUNOVIĆ – ODGOVOR: Poznat mi je.

TUŽILAC SMITH – PITANJE: Koji je efekat ovog naređenja o pretpočinjavanju? Šta, u stvari, on traži da se uradi? Šta naređuje?

SVEDOK TRIFUNOVIĆ – ODGOVOR: Jasno naređuje da se odred Teritorijalne odbrane Stara Pazova pretpočini 80. motorizovanoj brigadi i da sva pitanja pretpočinjavanja reši komandant 80. motorizovane brigade. Zbog čega se odlučio da odred TO Stara Pazova pretpočini 80. motorizovanoj brigadi? Ne znam. Verovatno 80. brigadu čeka neki drugi zadatak. U stvari, izvinjavam se. Ona već ima zadatak koji je definitisan odlukom od 14. jedanaestog, znači... i korekcijom odluke od 15. jedanaestog, to znači imalo je potrebe da je ojača i on je tako odlučio.

TUŽILAC SMITH – PITANJE: A 80. motorizovana brigada na osnovu ovog naređenja od 15. novembra 1991. godine, recite nam kome je ta brigada bila prepočinjena na osnovu ovog naređenja?

SVEDOK TRIFUNOVIĆ – ODGOVOR: Na osnovu ovog? Na osnovu ovog je 80. motorizovana brigada u sastavu Operativne grupe Jug, a ona je prepočinjena Operativnoj grupi Jug prethodnim naređenjem komandant Prve vojne oblasti. Mislim da je to bilo 7. jedanaestog. Ona je već naredbom komandanta Prve vojne oblasti prepočinjena Operativnoj grupi Jug u tom nekom terminu... 7, 8. i imala je neki zadatak u zoni operacije. Kakav je zadatak imala, ne znam sada da vam kažem. Ako ovde komandant odlučuje da im pridoda odred TO Stara Pazova iz razloga efikasnosti u realizaciji dobijenog zadatka, verovatno imao je razloga zbog čega je pridodao. Znači, nalazi se u sastavu Operativne grupe Jug.

TUŽILAC SMITH: Hvala vam. Časni Sude, molim da se ovaj dokument uvrsti u dokazni spis, dokument broj 4 u skladu sa Pravilom 65ter.

SUDIJA PARKER: Prihvata se.

sekretar: Časni Sude, to će biti dokazni predmet broj 412.

TUŽILAC SMITH – PITANJE: Gospodine, sada bih da pređemo na tabulator broj 21. To je dokument 601, po Pravilu 65ter. Radi se o naređenju Komande Prve vojne oblasti. Naređenje je potpisao general-potpukovnik Života Panić. Ovo je naređenje koje se upućuje brojnim komandama, uključujući i Operativnu grupu Jug. I ovo naređenje se tiče prepočinjavanja jedinica u zonu odgovornosti ovih komandi. Dakle, radi se o njihovom prepočinjavanju. Sada bih vas zamolio da pročitate tačku 1 ovog naređenja?

SVEDOK TRIFUNOVIĆ – ODGOVOR: "Ličnim saznanjem kroz proveru sprovođenja mojih naređenja, utvrdio sam da se pojedini zadaci ne izvršavaju ili se površno sprovode u život. Tako se o prepočinjenim jedinicama ne vodi dovoljno računa, ne informišu se kolektivi o stanju na teritoriji i o postignutim rezultatima. Zadaci se ne spuštaju do komandira odelenja ili im se ostavlja malo vremena za prenošenje zadataka na potčinjene. Uspostava vojne vlasti, formiranje komandi mesta se ne odvija u potpunosti i u cilju otklanjanja ovih slabosti naređujem."

TUŽILAC SMITH – PITANJE: Hvala vam. Ako pogledamo paragraf broj 2, prvu rečenicu, u stvari pročitajte nam tu rečenicu, molim vas?

SVEDOK TRIFUNOVIĆ – ODGOVOR: "Odmah pristupiti uspostavi vojne vlasti i formiranje komande mesta na oslobođenoj teritoriji i naseljenim mestima. Vojnu vlast i komande mesta."

TUŽILAC SMITH – PITANJE: Hvala vam. Molim vas takođe da pročitate i paragraf broj 1 gde se malo detaljnije navodi i objašnjava šta je Komanda Prve vojne oblasti naredila ovim drugim komandama da treba da urade?

SVEDOK TRIFUNOVIĆ – ODGOVOR: "Prepočinjene i pridodate jedinice prihvatiti krajnje odgovorno i u svemu ih tretirati kao formacijske sastave sve do izvršenja zadatka. Isti tretman prema pridatim i prepočinjenim jedinicama JNA Teritorijalne odbrane i

dobrovoljačkim sastavima ako su stavljeni pod komandu jedinica JNA, bez obzira da li su angažovane za izvršenje borbeni zadatak, kontrolu teritorije ili uspostavu vojne vlasti. Posebu pažnju posvetiti pozadinskom obezbeđenju pridatih i pretpočinjenih jedinica. Za izvršenje ovog zadatka odgovorni su svi i između ostalog i Operativna grupa Jug."

TUŽILAC SMITH – PITANJE: U vezi sa tim, dakle u vezi sa tim gde stoju da posebnu pažnju treba posvetiti pozadinskom obezbeđenju pretpočinjenih jedinica i pridodatih jedinica, da li se to takođe odnosi i na jedinice Teritorijalne odbrane i na jedinicu Leva Supoderica?

SVEDOK TRIFUNOVIĆ – ODGOVOR: Da, ovo je sada naređenje Prve oblasti, gde se potencira da se posveti posebna pažnja pozadinskom obezbeđenju. Funkcionisanje pozadinskog obezbeđenja Operativne grupe Jug je bilo odlično organizovano i na šemu su stavljene sve jedinice formacijske, pridodate dobrovoljačke jedinice i jedinice Teritorijalne odbrane. I funkcionisalo je bez ikakvih problema.

TUŽILAC SMITH – PITANJE: Koja vrsta pozadinskog obezbeđenja u praktičnom smislu? O kojoj vrsti pozadinskog obezbeđenja se tu radilo?

SVEDOK TRIFUNOVIĆ – ODGOVOR: Ja ću pokušati da dam ono što je bitno. Ima raznih definicija delatnosti, funkcija i tako dalje. Delatnost ili funkcija pozadinskog obezbeđenja su snabdevanje sa artiklima, sa municijom, sa gorivom, sa tehnikom, sa delovima, održavanje tehnike, naoružanja, municije, ishrana, opremanje sa uniformama, sanitetsko zbrinjavanje, regulisanje saobraćaja i neki sitni ti poslići kojim se bavi logistika, građevinski neki, mada nije bilo potrebe neke... Mislim, to bi bile osnovne funkcije.

TUŽILAC SMITH – PITANJE: Da li bi to obuhvatalo i municiju i oružje?

SVEDOK TRIFUNOVIĆ – ODGOVOR: Snabdevanje naoružanjem i municijom. Mislim da sam spomenuo.

TUŽILAC SMITH – PITANJE: Kako vi shvatate, iz kog razloga je izdato ovo konkretno naređenje? To je verovatno jasno iz samog naređenja, ali ukratko ako možete da objasnite zašto je ovo naređenje izdala Prva vojna oblast tada u tom trenutku?

SVEDOK TRIFUNOVIĆ – ODGOVOR: Pa ja zaključujem, gledajući ovaj datum, da je i pored prethodnog onog upozorenja, napravljena praksa da se neodgovorno prihvataju i regulišu pitanja života i rada pretpočinjenih i pridatih jedinica. I pošto ovde potencira logistiku, posebno je to osetljivo pitanje. Ako se pretpočini jedinica u jedan sastav i ne oseti da je primljena onako kako treba, nastaje totalno nezadovoljstvo, rasulo, nemoćivisanost, želja za povratak i tako dalje. To se dešavalo u vojsci, to se dešavalo u jedinicama JNA. A mislim da je u Komandi Operativne grupe Jug ovo pitanje potpuno regulisano i da u ovo vreme nije bilo nikakvog nezadovoljstva, 16. jedanaestog.

TUŽILAC SMITH – PITANJE: Kada kažete "oni" tu, u stvari, mislite na zonu odgovornosti Operativne grupe Jug, zar ne?

SVEDOK TRIFUNOVIĆ – ODGOVOR: Da, mislim na zonu odgovornosti Operativne grupe Jug.

TUŽILAC SMITH – PITANJE: U ovom naređenju u tački 3 se takođe upozorava da ukoliko se to sve ne uradi... Ustvari, pročitajte vi šta tu stoji u paragrafu broj 3?

SVEDOK TRIFUNOVIĆ – ODGOVOR: "Najstrožije zabranjujem da se već oslobođena ili zauzeta teritorija napušta ili ostavlja van kontrole jedinica JNA ili Teritorijalne odbrane. Prema starešinama koje postupaju suprotno ovom zadatku, preduzimati najstrožije mere disciplinske odgovornosti."

TUŽILAC SMITH: Hvala vam. Časni Sude, molim da se dokument uvrsti u spis, broj je 601, po Pravilu 65ter.

SUDIJA PARKER: Prihvata se.

sekretar: Časni Sude, to će biti dokazni predmet broj 413.

TUŽILAC SMITH – PITANJE: Gospodine, sada bih da predemo na tabulator broj 22, to je po Pravilu 65ter, broj 932, datum dokumenta je 16. novembar 1991. godine, 18.00, broj 407-1. Radi se o borbenom izveštaju koji je potpisao pukovnik Mrkšić. Izveštaj se upućuje Komandi Prve vojne oblasti i kabinetu Saveznog sekretarijata za narodnu odbranu. Da li je to tačno?

SVEDOK TRIFUNOVIĆ – ODGOVOR: Tačno je.

TUŽILAC SMITH – PITANJE: Da li vam je poznat ovaj dokument?

SVEDOK TRIFUNOVIĆ – ODGOVOR: Da, poznat mi je.

TUŽILAC SMITH – PITANJE: U dokumentu se spominje problem motivacije određenih elemenata dobrovoljačkih jedinica i Teritorijalne odbrane, vezano za njihovo učešće u borbama i da ti problemi i dalje postoje. Da li ste našli taj deo. To je u paragrafu broj 2.

SVEDOK TRIFUNOVIĆ – ODGOVOR: Našao sam.

TUŽILAC SMITH – PITANJE: Kako ste vi tada, u to vreme, shvatali taj problem? Da li vam je taj problem bio poznat, dakle da postoje problemi motivacije jednog dela dobrovoljačkih jedinica s uključivanjem u borbu?

SVEDOK TRIFUNOVIĆ – ODGOVOR: Bio mi je poznat.

TUŽILAC SMITH – PITANJE: Da li možete da nam ukratko objasnite o kojoj vrsti problema se radilo?

SVEDOK TRIFUNOVIĆ – ODGOVOR: Problemi koji su uticali na motivaciju. Prvi problem je iscrpljenost jedinica dugotrajnim dejstvima u operaciji Vukovar. Neke jedinice već 45 dana. A kad pogledamo i onaj element da je Gardijska brigada domobilisana, pa je taj mobilizacijski deo i pre odlaska u Vukovar bio jedno 15 dana sa jedinicom u kasarni, to su već dva meseca. I neprekidna dejstva u gradu u totalnoj neizvesnosti i mogućih svakodnevnih i noćnih iznenađenja su iscrpljujuće delovali na ljudstvo, iako je povremeno planski vršena zamena ljudstva, iako su bili neki prekidi vatre koji su dikirani sa višeg nivoa. To je prvi problem motivisanosti. Drugi problem, što se to već ne završava. Jedan grad je u pitanju. Oni su računali ovako otprilike svi da će to

biti daleko brže rešeno. A i problemi, koji čini mi se Savezni sekretarijat regulisao, kada su u pitanju rezervisti, rezervni vojni obveznici, da mogu biti samo 45 ili 60 dana u jedinicama. Tu sad ti rokovi koji su isticali i ljudi su se pitali do kada će ostajati, a nema nikakvih garancija, niti jasno određenog termina stvarno do kada. Tu su i vojnici na redovnom služenju vojnog roka. Tu su vojnici i srpske i hrvatske nacionalnosti, kojima je već istekao ili ističe vojni rok. I sama ta naredba o produženju vojnog roka zbog ratne situacije je proizvela sve te probleme motivacione prirode.

TUŽILAC SMITH – PITANJE: Dakle, tada, 16. novembra, kako vi shvatate ovaj izveštaj, u stvari je da pukovnik Mrkšić izveštava o nedostatku motivacije, a ne o nedostatku discipline. Govorim sada o ovom konkretnom izveštaju.

SVEDOK TRIFUNOVIĆ – ODGOVOR: Jasno. O nedostatku motivacije. Ali ovde, ako ste uočili, i dalje su prisutni problemi motivacije. Naime, oni već traju. Oni traju od 4. novembra, kad su ti neki rokovi kada su trebali rezervisti biti otpušteni, kad su možda redovni vojnici trebali da odsluže vojni rok, kad se već dinamika same operacije ne odvija kako je planirano, već tada se oseća pad motivacije. I to je tačno. To smo mi zaključivali i svi smo videli u komandi brigade.

TUŽILAC SMITH: Hvala vam. Časni Sude, molim da se ovaj dokument prihvati u dokazni spis kao dokaz broj 932, po Pravilu 65ter.

SUDIJA PARKER: Prihvata se.

sekretar: Časni Sude, to će biti dokazni predmet broj 414.

TUŽILAC SMITH – PITANJE: Gospodine, sada bih hteo da pređemo na tabulator 24, budući da smo obradili tabulator 23. Broj je 444, po Pravilu 65ter. Radi se o dokumentu od 18. novembra 1991. godine. Dokument je od Prve vojne oblasti i potpisao ga je general-pokpukovnik Panić. Radi se o naređenju koje se upućuje, između ostalog, i Operativnoj grupi Jug. U prvom paragrafu ovog naređenja stoji... Odnosno zamoliću vas da naglas pročitate taj prvi paragraf?

SVEDOK TRIFUNOVIĆ – ODGOVOR: "Naređujem: Operativna grupa Jug izvršiti detaljnu i potpunu pripremu i u sadejstvu sa taktičkom grupom Sever u toku prepodneva do 10.00, dana 19. jedanaestog. Zauzeti bolnicu, MUP i očistiti od preostalih ustaških snaga oslobođene delove grada. Nastaviti sa daljim raščišćavanjem Mitnice i centra Vukovara do potpune sigurnosti i bezbednosti kratanja gradom." Završio sam tačku 1.

TUŽILAC SMITH – PITANJE: Hvala vam. Dakle, ovde se radi o naredbi da se zauzme bolnica. O kojoj bolnici se radilo, odnosno kako vi to shvatate? O kojoj bolnici je reč?

SVEDOK TRIFUNOVIĆ – ODGOVOR: O gradskoj bolnici u Vukovaru.

TUŽILAC SMITH – PITANJE: Ako pogledamo paragraf broj 3, odnosno molim vas da ga vi pročitate naglas?

SVEDOK TRIFUNOVIĆ – ODGOVOR: "U izvršavanju prednjih zadataka, kao i u svim dejstvima u zoni angažovanja jedinica Prve vojne oblasti na razbijanju ustaških

snaga, u svemu se pridržavati Ženevske konvencije o ratnim zarobljenicima (Geneva Convention relative to the Treatment of Prisoners of War)."

TUŽILAC SMITH – PITANJE: U vezi sa tim naređenjem i u vezi sa tim da treba da se pridržavaju Ženevskih konvencija o ratnim zarobljenicima, da li vam je poznato da je usledilo posle toga naređenje u pisanom obliku pretpočinjenim jedinicama Komande Operativne grupe Jug?

SVEDOK TRIFUNOVIĆ – ODGOVOR: Ne mogu da se setim. Mislim da nije 18. pisano. Pisano je, mislim, 19. novembra, pisani akt kojim se regulišu neka pitanja evakuacije bolnice. Ne mogu da se setim da li je 18. ili 19. novembra.

TUŽILAC SMITH – PITANJE: Hvala vam. Kasnije ćemo da pređemo na taj, dokument. Sada bih hteo da pređemo na paragraf broj 5 ovog dokumenta. Dakle, tu se dalje naređuje da ponašanje vojnika prilikom izvršavanja ovih zadataka treba da bude prikladno. Zamolio bih vas da pročitate paragraf broj 5?

SVEDOK TRIFUNOVIĆ – ODGOVOR: "Sve jedinice izvršice sveobuhvatne i temeljite pripreme za vođenje borbe protiv ustaških snaga za šta činim odgovornim komandante i komandire svih nivoa. U fazi priprema najenergičnije sprečiti svaku pojavu nediscipline, nevojničkog izgleda i ponašanja, što realizovati u toku 19. jedanaestog 1991. godine. Za ovaj zadatak komandanti svih nivoa obezbediće realne i povoljne uslove da se postavljeni zadatak izvrši. Sve starešine i vojnike koji se ne pridržavaju ovog naređenja, kažnjavati novčanom kaznom do 20 posto od ličnog dohotka, što saopštiti svim vojnicima i starešinama. Radi obezbeđenja traženog vojničkog izgleda i ponašanja, obnoviti odgovarajuće strojeve radnje i postupke."

TUŽILAC SMITH – PITANJE: Hvala. Dozvolite mi da vas ovde zaustavim. Ova dužnost, odnosno odgovornost dalje elaborira u paragraf broj 8, kako bi se osiguralo da se sve operacije sprovedu korektno. Molim vas pročitate paragraf broj 8?

SVEDOK TRIFUNOVIĆ – ODGOVOR: "Svaka jedinica u svojoj zoni odgovornosti u potpunosti mora da vlada celokupnim stanjem na teritoriji, za šta činim odgovornim komandante svih nivoa. Ratni zakoni nisu stupili na snagu, pa samim tim, a i inače niko nema pravo na odmazdu i druge oblike osвете, kao što su to vršile neke jedinice mesne Teritorijalne odbrane. U buduće, za ovakve i slične postupke vinovnike hapsiti i preduzimati odgovarajuće zakonske mere."

TUŽILAC SMITH – PITANJE: I zatim u paragraf broj 9 kaže se da dobrovoljci i drugi moraju da budu pod komandom JNA. Da li možete da pročitate taj paragraf?

SVEDOK TRIFUNOVIĆ – ODGOVOR: "Sve jedinice i sastavi, dobrovoljci, mesne jedinice i drugo, koji učestvuju u borbenim dejstvima na prostoru Prve vojne oblasti, moraju biti pod komandom JNA. U protivnom, iste razoružati i udaljiti, a ekstremne hapsiti i preduzimati odgovarajuće zakonske mere."

TUŽILAC SMITH – PITANJE: Naređujući ove operacije i zauzimanje vukovarske bolnice, da li je po vašem mišljenju u redu da se sva ta upozorenja kako da se vojnici moraju da ponašaju tokom tih operacija stave u ovu zapovest, pitam vas ovo pitanje kao komandanta iz ličnog iskustva?

SVEDOK TRIFUNOVIĆ – ODGOVOR: Sve je ovo trebalo staviti. Propisi o kojima smo juče razgovarali sve to definišu, i ko se pretpočinjava i kako se pretpočinjava i kakav odnos treba da bude i ko je za šta odgovoran. Ali za konkretan slučaj i da se u konkretnom slučaju ne bi dešavali problemi i propusti, ovo je sasvim razumljivo i normalno i opravdano da se napiše, posebno po onom principu da komandant prati situaciju i na osnovu dobijenih rezultata reaguje u usmeravanju ka cilju, a cil je jasan.

TUŽILAC SMITH – PITANJE: Ovde se u vezi sa 18. novembrom kaže da su hrvatske snage poražene na prostoru izvođenja borbenih dejstava Prve vojne oblasti. Onda se dalje kaže: "Međutim, padom Vukovara rat nije završen, i sada ulazimo u još žešći i okrutniji rat sa ustaškim snagama". Da li se slažete s tim dobro u vreme kada je napisano ovo naređenje i kada je grad Vukovar pao u ruke JNA i drugih oružanih snaga i Operativne grupe Jug, odnosno njene zone odgovornosti, da je već tada grad bio u njihovim rukama?

SVEDOK TRIFUNOVIĆ – ODGOVOR: Pa da, grad je 18. bio u rukama, ne praktički, nego osvojen je, zauzet je, uspostavljena je kontrola nad gradom od strane Operativne grupe Jug. A ovo šta se pominje da se rat nastavlja, mislim sve ono kasnije kao što su mogućnosti za diverzantska dejstva, sprečavanje i naknadno neko pružanje otpora, na to se treba upozoriti. Ali kad su glavne snage izbile do neke linije i ako se ta linija ostvarenje tog cilja koji je postavljen, onda se zaključuje da je završena operacija, a kasnije, posle završetka operacije će nastati neki drugi problemi koje će opet komandant na neki drugi način rešiti i primereno regulirati.

TUŽILAC SMITH – PITANJE: Ovde general Panić predviđa da bi moglo biti odmazde nad zarobljenim pripadnicima ili civilima. Da li smatrate da je to bila jedna razumna pretpostavka, kao osnova za izdavanje ovog naređenja, da bi moglo da dođe do odmazde i da je to takva situacija u Vukovaru?

SVEDOK TRIFUNOVIĆ – ODGOVOR: Smatram za razumnim. Postojala je mogućnost odmazde, toga se moralo biti svesno. I sasvim je razumno ovakvo razmišljanje pretpostavljenog komandanta.

TUŽILAC SMITH – PITANJE: Da li ste vi čuli za neku odmazdu ili osvetu u području Operativne grupe Jug pre nego što je izdato ovo naređenje 18. novembra?

SVEDOK TRIFUNOVIĆ – ODGOVOR: Pa kad je u pitanju 18, koliko se sećam, deo snaga hrvatskih sa prostora Mitnice se predao bez incidenata. Nešto snaga se predalo iz centralnog dela Vukovara, i tu nije bilo nekih grubljih incidenata. Pojedne starešine koje su bile u zoni izvođenja dejstava i videle i prisustvoale tom izvlačenju i usmeravale po naređenju komandanta, osim sitnih čarki verbalnih i sitnih fizičkih nasrtaja, nije 18. bio nekih jačih problema, koliko ja znam. Koliko ja znam, 18.

TUŽILAC SMITH – PITANJE: Hvala. Međutim, u ovom naređenju Prve vojne oblasti, što naravno, pokriva jedno veće područje od zone odgovornosti Operativne grupe 1 stoji da su neke lokalne jedinice Teritorijalne odbrane sprovele neka dela odmazde. Da li vidite taj deo? To je u paragrafu 8 gde kaže da treba da hapsi one koji takve stvari čine.

SVEDOK TRIFUNOVIĆ – ODGOVOR: Da, vidim sada.

TUŽILAC SMITH – PITANJE: Moje pitanje glasi. Da li je vama poznato gde su bili slučajevi takve odmazde, ako nisu bili u zoni odgovornosti Operativne grupe Jug?

SVEDOK TRIFUNOVIĆ – ODGOVOR: Nisu bili u zoni Operativne grupe Jug. Vidite ovo "mesne Teritorijalne odbrane", to se odnosi na mesta na tom prostoru i kao što ste videli ovu zonu Operativne grupe Jug, osim komandnog mesta u Negoslavcima i sela Berak, gde je bila pozadina i ovog prostora oko Jakubovca, ovo je sve ostalo bilo u gradu, tako da nisu ni u zoni odgovornosti Operativne grupe Jug postojale takve mesne jedinice koje bi mogle da prave takve zločine. A u stvari, nisu ni pravile. U Negoslavcima je sve bilo pod kontrolom, u Berku pod kontrolom. U Jakupovcu i Ovčari je tog 18. sve bilo pod kontrolom. Ove jedinice što su se izvlačile sa Mitnice 18. isto nije bilo nekih problema. Nije bilo problema 18.

TUŽILAC SMITH – PITANJE: Međutim, u samom gradu Vukovaru bilo je jedinice Teritorijalne odbrane i dobrovoljčkih jedinica koje su bile deo Jurišnog odreda, zar ne?

SVEDOK TRIFUNOVIĆ – ODGOVOR: Da, bilo je.

TUŽILAC SMITH – PITANJE: I još jedno poslednje pitanje u vezi s ovom temom. Rekli ste da je bilo razumno da se da takvo upozorenje u vezi sa sprečavanjem odmazde nad civilima i zarobljenicima, a od strane pripadnika Teritorijalne odbrane. Zašto, u svetlu situacije koja je vladala u Vukovaru, to jest činjenice da je grad pao 18. novembra, zašto je bilo razumno izdati takvo naređenje u svetlu takve situacije koja se razvijala?

SVEDOK TRIFUNOVIĆ – ODGOVOR: Ovo je bilo upozorenje za sve. Nije samo za Vukovar, za situaciju u Vukovaru. A ako bih odgovorio na to pitanje sada, znate kada se oslobodi jedan tako veliki grad, delovi jednog tako velikog grada, a prisutni su pripadnici Teritorijalne odbrane koji su iz tog grada i kad se neko predaje, a predaje se ta hrvatska strana i u delovima grada, a kasnije i iz drugih... sa nekih drugih lokacija, normalno je očekivati reakcije, jer su ovi pucali na ove, a ovi na ove, bez da je možda bilo nekih težih konflikata i nekih težih situacija i međusobnih problema. I zato se to moralo regulisati... Očekiati da može doći do toga i regulisati to pitanje.

TUŽILAC SMITH – PITANJE: Molim vas pogledajte paragraf broj 9 i pročitajte ga?

SVEDOK TRIFUNOVIĆ – ODGOVOR: "Sve jedinice i sastavi, dobrovoljci, mesne jedinice i drugo, koji učestvuju u borbenim dejstvima na prostoru Prve vojne oblasti moraju biti pod komandom JNA. U protivnom, iste razoružati i udaljiti, a ekstremne hapsiti i preduzimati odgovarajuće zakonske mere."

TUŽILAC SMITH – PITANJE: Između ostalog, ovo naređenje je upućeno Komandi Operativne grupe Jug. Da li vam je poznato da li je pukovnik Mrkšić video ovo naređenje?

SVEDOK TRIFUNOVIĆ – ODGOVOR: Pa mislim da je video. Ne mogu da... Zavedeno je u delovodnik, zavedeno je, mislim, i u ratni dnevnik. Da, morao je biti upoznat sa svim naređenjima. Da li preko nekoga iz operativnog organa, da li od dežurnog operativnog, da li od kancelarije Opštih poslova.

ADVOKAT VASIĆ: Časni Sude?

SUDIJA PARKER: Da, gospodine Vasiću.

ADVOKAT VASIĆ: Izvinjavam se mom uvaženom kolegi, mislim da je svedok rekao da je komandant, pukovnik Mrkšić, na osnovu ovog naređenja napisao naređenje 18. ili 19. Zar se ne sećate? Tako da mislim da je ovo pitanje mog kolege da li je pukovnik Mrkšić video ovo naređenje, predstavlja sugestivno pitanje, jer kako je mogao napisati naređenje Operativne grupe Juga da nije video prethodno naređenje Prve vojne oblasti, o čemu se svedok već izjašnjavao.

TUŽILAC SMITH: Časni Sude, ja mogu da odgovorim samo to, da ja nisam svedoku rekao: "Pukovnik Mrkšić je to naređenje video ili da nije video", već sam ga samo pitao: "Da li mu je poznato da li ga je on video?"

SUDIJA PARKER: Da, mislim da je tako gospodine Vasiću i odgovor je bio da svedok smatra da je pukovnik Mrkšić video to naređenje, a to je takođe i zavedeno u delovodnik, a moža i u ratni dnevnik.

TUŽILAC SMITH: Časni Sude, molim vas da se ovaj dokument uvrsti u spis. To je broj 444, po Pravilu 65ter.

SUDIJA PARKER: Prihvata se.

sekretar: Časni Sude, ovo će biti dokazni predmet broj 415.

TUŽILAC SMITH – PITANJE: Svedoče, sada molim vas da pogledamo tabulator broj 25. To je dokument 575, po Pravilu 65ter. Gospodine, to je upozorenje koje je poslala Komanda Prve vojne oblasti. Broj dokumenta je 1614-167. Dokument je datiran 18. novembra 1991. godine, a upućen je, između ostalog, i Komandi Operativne grupe Jug. Molim vas da pročitate to naređenje, odnosno upozorenje, pa ću onda da vam postavim neka pitanja?

SVEDOK TRIFUNOVIĆ – ODGOVOR: Da. "Pošto se predaju ustaške snage iz Vukovara i Borova, a istovremeno Vukovar i Borovo napuštaju i građani: žene, deca i starci i drugi, posebno ranjenici, u tom pravcu, a na zahtev Saveznog sekretarijata za narodnu odbranu, skrećem pažnju na korektan odnos, krajnju opreznost i zaštitu spostvenih jedinica. U toku noći preduzeti mere u obezbeđenju jedinica i pojedinaca da ne dođe do diverzija i nepoželjnih slučajeva. U prihvatanju izbeglica strogo se pridržavati ranije datih uputstava, a zarobljene obezbediti dovoljnim snagama uz sve druge potrebne mere."

TUŽILAC SMITH – PITANJE: Hvala vam. Ovo je upozorenje nešto konkretnije od prethodnog. Ovo upozorenje upućeno je samo na dve adrese, to jest Prvoj gardijskoj motorizovanoj jedinici, Operativnoj grupi Jug, a i 12. korpusu. Da li je to tačno? Ovo je jedno konkretnije upozorenje upućeno na konkretnije adrese i ono se odnosi na konkretni problem zaštite građana: žena i dece u Vukovaru i Borovu. Tada, 18. novembra, da li je vama bilo poznato da je bilo zarobljenika, bilo ratnih zarobljenika, bilo civila ili boraca, koje su jedinice Operativne grupe Jug držale u svojim rukama?

SVEDOK TRIFUNOVIĆ – ODGOVOR: Da, već 18. popodne je bilo sa prostora grad i sa prostora Mitnice, dosta civila, žena i dece i staraca. Bilo je i ranjenih. A bilo je i pripadnika hrvatskih snaga pod oružjem koji su se predali. I tu je doneta odluka da se, jer je prethodnog dana tražena zahtevom pomoć iz Prve vojne oblasti za transport. I već toga dana, 18. trebalo je transportovati ranjenike, žene i decu... žene, decu, ranjenike.... žene, decu i starce, odnosno civile po njihovoj želji a ove koji su se predali i bili pod oružjem, u Sremsku Mitrovicu. I pokušalo se, koliko se sećam, 18. novembra da se preko Šida, mislim da je pokušano i preko Nuštra. Ne mogu to detaljno da se setim. Preko Nuštra i preko Šida, preko Nuštra u Vinkovce, preko Šida u Župaju da se prebace ti ljudi, a da se ovi koji su nosili oružje i predali se kao vojnici, transportuju u Sremsku Mirovicu da se tamo isleđuju. E sad, tog 18. bilo je dosta problema, pre svega zato što hrvatske vlasti nisu hteli da prime ovo ljudstvo koje je upućivano na teritoriju Hrvatske. I oni su se, ja mislim, 18. i vraćali i 18. na 19. nastali su veliki problemi oko toga kako ih dalje zbrinuti, vršiti ishranu, obezbeđivati i tako dalje.

TUŽILAC SMITH – PITANJE: Postoji jedan kasniji dokument koji govori o problemu sa hrvatskim vlastima, pa ćemo o tome nešto kasnije da porazgovaramo. Ali vi, dakle, kažete da je u noći 18. na 19. bilo mnogo problema kako da se ti ljudi zbrinu, gde da se smeste. Moje konkretno pitanje glasi, da li je prema vašem saznanju bilo zarobljeničkih centara u kojima su ti ljudi, bilo ratni zarobljenici, bilo civili, držani u gradu Vukovaru 18. i 19. novembra?

SVEDOK TRIFUNOVIĆ – ODGOVOR: Ja ne razumem šta znači "zatočenički centar". To mi uopšte nije jasno. Postojala su mesta, određeni objekti, gde su vršena prikupljanja i gde je vršena selekcija ljudi. A ta mesta su bili, koliko ja znam, "Velepromet", kasarna u gradu i ekonomija na Ovčari. Sad, u taj prostor ekonomije na Ovčari, kad je ko... ja mislim da su ti ljudi sa Mitnice bili tu 18. Govorim o 18, pa da su oni transportovani, pa da li su se oni posle toga, kada su vraćani od hrvatskih vlasti, ponovo vraćani na iste lokacije ili su na neke bliže tu lokacije od te tri koje sam pomenuo, ne znam.

TUŽILAC SMITH – PITANJE: Hvala. Ali kada govorimo konkretno o 18, a ne o kasnijim danima, a ne o 19. ili 20. novembru, recite nam, da li je 18. bilo zarobljenih ljudi u "Veleprometu", kasarni ili na Ovčari?

SVEDOK TRIFUNOVIĆ – ODGOVOR: Sećam se da su sa Mitnice i jedan deo iz centra grada prikupljeni na te lokacije. Prikupljeni, prikupljeni i obezbeđivani. Zatočeni nisu mogli biti, jer nisu bili uhapšeni. Nije im suđeno, nije ništa. Oni su sada tu prikupljeni i tu se trebali vršiti selekcija. Verovatno je ta selekcija vršena 19.

TUŽILAC SMITH – PITANJE: Hvala. Da li vam je poznato da li je pukovnik Mrkšić primio i ovo upozorenje?

SVEDOK TRIFUNOVIĆ – ODGOVOR: Sva naređenja i sva upozorenja morala su proći kroz ruke komandanta. Na koji način? Ili kancelarija Opštih poslova, akt na sto komandantu ili načelnik štaba ili načelnik operativne. Komandant Operativne grupe Jug je bio obavešten o svim bitnim pitanjima. Nije bio obaveštavan o sitnim nekim problemima. To je i razumljivo, da se čovek ne opterećuje.

TUŽILAC SMITH – PITANJE: Kada je reč o upozorenju, u ovom upozorenju se traži od komandanata da se drže ranije dobijenih uputstava o tome kako primati izbeglice i dakle, tu se kaže da se striktno pridržavaju. Da li ste vi videli ta ranija uputstva?

SVEDOK TRIFUNOVIĆ – ODGOVOR: Ranija upozorenja? Ranija upozorenja, je l' Ili naredenja? Pa bilo ih je. Bilo ih je, pa evo i malopre smo u vezi sa tim imali nekoliko upozorenja iz pretpostavljene komande, briga o zarobljenicima... Mislim, pitanje je samo koliko su ta upozorenja precizna da bi mi ovde mogli da razjašnjavamo. Ima dosta nepreciznih stvari, a za tako jedno ozbiljno pitanje.

TUŽILAC SMITH – PITANJE: Hvala. Ja ovde čitam dokument u kome se kaže: "Stogo se pridržavati ranije datih uputstava". Kako vi razumete, šta to znači i kojih to uputstava?

SVEDOK TRIFUNOVIĆ – ODGOVOR: Pa ja shvatam da su to ova upozorenja koja su slata, koja smo, evo, malopre, prorađivali. Ili možda neka druga koja mi sada ovde nemamo u dokumentaciji. Ali bilo ih je.

TUŽILAC SMITH: Hvala vam. Časni Sude, molim da se ovaj dokument uvrsti u spis. To je dokument pod brojem 575, po Pravilu 65ter.

SUDIJA PARKER: Usvaja se.

sekretar: Časni Sude, ovo će biti dokazni predmet broj 416.

TUŽILAC SMITH: Časni Sude, skoro je 12.30, vreme je za pauzu.

SUDIJA PARKER: Nastavićemo sa radom u 12.50.

(pauza)

SUDIJA PARKER: Gospodine Smith, izvolite.

TUŽILAC SMITH – PITANJE: Hvala, časni Sude. Gospodine, sada bih da pređemo na tabulator broj 26. Ovaj dokument nema broj po Pravilu 65ter. ERN brojevi za englesku verziju su 04672867 i 04672868, za BHS verziju 24672867 do 24672868. Gospodine, da li vidite ovaj dokument? Da li je pred vama? Datum je 18. novembar 1991. godine, u 18.00. Radi se o izveštaju koji je pukovnik Mrkšić uputio Prvoj vojnoj oblasti i da li se slažete s tim?

SVEDOK TRIFUNOVIĆ – ODGOVOR: Da, slažem se.

TUŽILAC SMITH – PITANJE: Da li ste upoznati s tim dokumentom?

SVEDOK TRIFUNOVIĆ – ODGOVOR: Upoznat sam.

TUŽILAC SMITH – PITANJE: U tom izveštaju se rezimiraju razne aktivnosti koje su se dešavale sve do 18.00, 18. novembra. Dakle, razne aktivnosti Operativne grupe Jug. Da li se slažete s tim?

SVEDOK TRIFUNOVIĆ – ODGOVOR: Da.

TUŽILAC SMITH – PITANJE: U ovom izveštaju se govori o predaji Mitnice, odnosno o evakuaciji i šta se desilo tog konkretnog dana u vezi sa predajom. Da li se slažete s tim?

SVEDOK TRIFUNOVIĆ – ODGOVOR: Da.

TUŽILAC SMITH – PITANJE: Izveštaj je dosta detaljan u vezi toga kako je došlo do predaje, koji su sastanci prethodili predaji i šta je sve preduzeto kako bi se rešila ta situacija. Da li je to tačno?

SVEDOK TRIFUNOVIĆ – ODGOVOR: Da. Tačno.

TUŽILAC SMITH – PITANJE: U tom izveštaju stoji da se nastavljaju aktivnosti u vezi transporta civila i razdvajanja ustaša od civila. Da li se slažete s tim?

SVEDOK TRIFUNOVIĆ – ODGOVOR: Da, slažem se.

TUŽILAC SMITH: Časni Sude, molim da se dokument uvrsti u dokazni spis, nema broj po Pravilu 65ter.

SUDIJA PARKER: Prihvata se.

sekretar: Časni Sude, ovo će biti dokazni predmet broj 417.

TUŽILAC SMITH – PITANJE: Gospodine, molim vas da sada predemo na tabulator broj 27. Ni ovaj dokument nema broj po Pravilu 65ter. ERN broj za englesku verziju je 04672869 do 04672871, za BHS verziju 24672869, pa do 24672871. Gospodine, radi se o dokumentu koji je upućen Komandi Prve vojne oblasti i kabinetu Saveznog sekretarijata za narodnu odbranu. Datum je 19. novembar, 18.00. Izveštaj je potpisao pukovnik Mrkšić. Da li se slažete?

SVEDOK TRIFUNOVIĆ – ODGOVOR: Da.

TUŽILAC SMITH – PITANJE: Da li vam je poznat ovaj dokument?

SVEDOK TRIFUNOVIĆ – ODGOVOR: Jeste.

TUŽILAC SMITH – PITANJE: Kad pogledamo ovaj izveštaj, u ovom poslednjem borbenom izveštaju, u poslednjem paragrafu, prvog paragrafa stoji sledeće: "Prema izjavama jednog vodnika i dvojice vojnika koji su bili u bolnici u Vukovaru, u toj bolnici ima puno osoblja pripadnika HDZ-a i ustaških snaga, koji se na razne načine prikrivaju i maskiraju". Da li vidite gde stoji ta informacija?

SVEDOK TRIFUNOVIĆ – ODGOVOR: Vidim.

TUŽILAC SMITH – PITANJE: Kako se došlo do te informacije, odnosno kako je ta informacija primljena u komandi? Da li možete da dodate nešto u vezi sa tim?

SVEDOK TRIFUNOVIĆ – ODGOVOR: Posle zauzimaja bolnice ova tri pripadnika vojske su oslobođeni i oni su dopraćeni ili dovedeni na komandno mesto u Negoslavcima. Da li je sa njima bila doktor Vesna Bosanac, ali ona je bila direktor i ona ih je i oslobodila. I ja sam čak razgovarao sa vodnikom Jovićem koji je rekao da su se sve vreme u bolnici u Vukovaru, pored ranjenih i civila, žena, dece i staraca, sklanjali i ljudi pod oružjem i da su počeli da se prikrivaju kroz formu oblačenja bolničkih mantila, uniformi, u bolesnike. To su rekl i ovi vojnici. I to je tačno da su rekli.

TUŽILAC SMITH – PITANJE: Da li ste vi bili na tom sastanku sa doktorom Bosanac?

SVEDOK TRIFUNOVIĆ – ODGOVOR: Ne. Samo znam da je doktorica Vesna Bosanac došla na komandno mesto. Nisam je video. Bio sam u sali. Verovatno je otišla direktno u radnu prostoriju komandanta ...

TUŽILAC SMITH – PITANJE: Hvala vam ...

SVEDOK TRIFUNOVIĆ – ODGOVOR: I ...

TUŽILAC SMITH – PITANJE: Kada kažete u radnu sobu komandanta, na koga mislite?

SVEDOK TRIFUNOVIĆ – ODGOVOR: Komandanta Operativne grupe Jug, pukovnika Mrkšića.

TUŽILAC SMITH – PITANJE: Molim vas da sada pogledamo paragraf 2, "jedinice Operativne grupe Jug", tu stoji da je u toku dana vršeno čišćenje oslobođenog prostora, zatim oslobađanje i evakuacija civila iz oslobođenog Vukovar, kao i rad na razvrstavanju ustaških snaga iz centralnog dela Vukovara. Dalje stoji da su se aktivnosti oko izvlačenja odvijale otežano zbog velikog broja civila, a takođe i rad na njihovm smeštaju i obezbeđenju. Tu takođe stoji i sledeće: "Aktivnosti otežava i to što ustaške vlasti nisu primile veći broj civila koji su upućeni za Župaju, tako da su isti vraćeni ponovo nama". Da li vam je poznato zašto su Hrvati, odnosno zašto je hrvatska Vlada odbila da primi ove izbeglice?

SVEDOK TRIFUNOVIĆ – ODGOVOR: Nije mi poznato. Pretpostavljam da je jedan od razloga bila eventualna razmena koja bi kasnije usledila.

TUŽILAC SMITH – PITANJE: Ako pogledamo dalje ovaj izveštaj, tu stoji da u ovom trenutku jedinice Operativne grupe Jug potpuno kontrolišu sve delove Vukovara i naselje Mitnicu. Da li se slažete da to stoji u izveštaju?

SVEDOK TRIFUNOVIĆ – ODGOVOR: Stoji u izveštaju.

TUŽILAC SMITH – PITANJE: Dalje stoji "da je uspostavljena stroga kontrola kretanja i napuštanja teritorije u zoni odgovornosti Operativne grupe Jug". Da li vidite da i to piše?

SVEDOK TRIFUNOVIĆ – ODGOVOR: Da.

TUŽILAC SMITH – PITANJE: Što se tiče kontrole kretanja, šta je to značilo u praktičnom smislu? Kako se to sprovodilo, koliko je vama poznato?

SVEDOK TRIFUNOVIĆ – ODGOVOR: Ova kontrola kretanja u zoni odgovornosti Operativne grupe Jug je funkcionisala sve vreme. U nekom aktu pretpostavljene komande, neposredno pre ovoga je upozoreno da se ovo pitanje reši i ovom problemu da značaj, pa pošto je, pretpostavljam, stajalo, zato smo ga tu i slali. Inače je funkcionisalo pitanje kontrole, propusnice, punktovi policijski, kontrola teritorije i kad je u pitanju kretanje pripadnika Operativne grupe Jug i kad je u pitanju, sad u ovom trenutku kretanje pripadnika hrvatskih snaga koje su se predale i tako dalje. Morao se imati debeo razlog da se u ovom trenutku napusti zona odgovornosti, odnosno zona operacije.

TUŽILAC SMITH – PITANJE: Hvala vam ...

SVEDOK TRIFUNOVIĆ – ODGOVOR: Nešto je završeno, pa hajde mi svi sada da skoknemo kući ili do nekoga. Mislim da je ovo korektno stavljeno i da je urađeno kako treba.

TUŽILAC SMITH – PITANJE: Vi ste ranije svedočili da na osnovu jednog drugog dokumenta koji ste ranije videli, da su kontrolni punktovi bili uspostavljeni izvesno vreme pre ovog datuma. Da li je to tačno?

SVEDOK TRIFUNOVIĆ – ODGOVOR: Da, i to mnogo pre. Kontrolni punktovi na glavnim komunikacijama koji su izvodili iz zone operacije, funkcionisali su odmah posle dolaska Gardijske brigade, a malo to konkretnije i u strožijem režimu negde od 15. oktobra. Znači, bez odobrenja, bez propusnice komandanta ili lica koje je on ovlastio nije se mogla napustiti zona, niti bilo šta zloupotrebiti po tom pitanju.

TUŽILAC SMITH – PITANJE: Hvala vam. Dalje u ovom izveštaju stoji da se uspostavljaju komande mesta i to u skladu sa prethodnim naređenjem od 7. novembra. Molim vas da pročitate ovo šta stoji u vezi sa komandama mesta? To je iznad paragrafa 4.

SVEDOK TRIFUNOVIĆ – ODGOVOR: Na osnovu ovog naređenja od 7. jedanaestog komandant je već izdao jedno naređenje 9. jedanaestog. Njega smo videli. E sad, da vidimo sad ponovo. "Selo Negoslavci", da, ovo je sada izveštaj u odnosu na onu naredbu kojom je komandant regulisao ovo pitanje. "Selo Negoslavci, komandant major Vukašinić Ljubiša, selo Berak, komandant pukovnik Lučević Boriša, selo Ovčara, selo Jakupovac, selo Grabovo, potpukovnik Mišović Slobodan. Po njegovom izlasku iz zone odgovornosti Operativne grupe Jug, postavljen je pukovnik Vojinović Milorad." E, to je to. Znači, izveštava se o realizaciji naredbe pretpostavljenog. I dalje: "Za Vučedol i Mitnicu, major Stupar, za Petrovu Goru i zapadni deo od groblja do reke Vuke, major Tešić Borivoje, za deo Vukovara od Sajmišta, istočno od Mitnice majora Bajić Adema".

TUŽILAC SMITH – PITANJE: Zaustaviću vas na trenutak. Hteo bih da se vratim na komande mesta, odnosno komande gradova, kako stoji u engleskom prevodu. Vi ste dosta brzo govorili, ali ste rekli za selo Negoslavci da major Vukašinić imenovan za komandanta. Da li je to tačno?

SVEDOK TRIFUNOVIĆ – ODGOVOR: Tačno je.

TUŽILAC SMITH – PITANJE: A za selo Berak pukovnik Gluščević?

SVEDOK TRIFUNOVIĆ – ODGOVOR: Tačno.

TUŽILAC SMITH – PITANJE: Za sela Ovčara, Grbovac i Jakubovo imenovan je potpukovnik Slobodan Mišović, a po njegovom odlasku iz zone odgovornosti Operativne grupe Jug postavljen je potpukovnik Milorad Vojnović. Da li se slažete da to stoji u dokumentu?

SVEDOK TRIFUNOVIĆ – ODGOVOR: Slažem.

TUŽILAC SMITH – PITANJE: Dakle, imenovanje potpukovnika Vojnovića, odnosno, on se imenuje za komandanta mesta, odnosno sela Ovčara, Grbovac i Jakubovo. Da li se slažete s tim?

SVEDOK TRIFUNOVIĆ – ODGOVOR: Slažem se.

TUŽILAC SMITH – PITANJE: I to je na osnovu ovog dokumenta?

SVEDOK TRIFUNOVIĆ – ODGOVOR: Ovo je izveštaj redovni. Ovim izveštajem obaveštavamo da je naredbom, videla se ona naredba prethodna, a ima i nova naredba koja je pisana 20.

TUŽILAC SMITH – PITANJE: Kada pogledamo ova imenovanja za komande mesta, tu se Vojnović ne imenuje, ne postavlja za komandanta Operativne grupe Jug. Nešto je bilo nejasno u vašem prethodnom odgovoru.

SVEDOK TRIFUNOVIĆ – ODGOVOR: Selo Ovčara... Ovo je izveštaj pretpostavljene komande. Znači, da je naredbom komandanta... ovo je izveštaj od 18.00, 19. jedanaestog, da je naredbom pre ovog izveštaja za selo Ovčara, selo Jakubovac, selo Grabovo potpukovnik Mišović, komandant mesta, a po njegovom odlasku iz zone odgovornosti Operativne grupe Jug, po odlasku 20. partizanske brigade iz zone odgovornosti, pošto je on bio komandant, postavljen je potpukovnik Vojnović Milorad. Znači, on je postavljen 19.

TUŽILAC SMITH – PITANJE: Hvala vam. 19. novembra 1991. godine, u 18.00, dakle to je datum kada je izveštaj bio sastavljen, recite nam ko je bio komandant potpukovniku Vojnoviću? Ko je bio njegov komandant tog datuma, a što može da se utvrdi na osnovu ovog dokumenta?

SVEDOK TRIFUNOVIĆ – ODGOVOR: Pukovnik Mrkšić, komandant Operativne grupe.

TUŽILAC SMITH – PITANJE: Pogledajmo malo niže izveštaj, dakle ono šta stoji pod naslovom 19. novembar 1991. godine. Dakle, to je malo iznad četvrtog paragrafa, dakle, negde pri kraju dokumenta. Tu imamo jedan paragraf koji se odnosi na to da je Komanda Operativne grupe Jug bila angažovana na prijemu više delegacija, misija i novinara i tu dalje stoji da je u 10.00 delegacija misije Ujedinjenih nacija (United Nations) na čelu sa ličnim izaslanikom generalnog sekretara Ujedinjenih nacija, Cyrus Vanceom, stigla u Komandu Operativne grupe Jug. Da li vidite taj deo u izveštaju?

SVEDOK TRIFUNOVIĆ – ODGOVOR: Vidim.

TUŽILAC SMITH – PITANJE: I tu stoji da je zamenik generalnog sekretara bio zainteresovan za određena pitanja, odnosno da se interesovao za određena pitanja u vezi

sa aktivnostima za oslobodjenje Vukovara, postupak sa zarobljenicima, civilima i ranjenicima, a zatim sledi da je otišao i u kasarnu u Vukovaru. Da li vidite taj deo?

SVEDOK TRIFUNOVIĆ – ODGOVOR: Da.

TUŽILAC SMITH – PITANJE: Da li ste vi bili prisutni na tom sastanku sa Cyrus Vanceom?

SVEDOK TRIFUNOVIĆ – ODGOVOR: Bio sam prisutan.

TUŽILAC SMITH – PITANJE: A ko je još bio prisutan na tom sastanku?

SVEDOK TRIFUNOVIĆ – ODGOVOR: Na sastanku je bio pukovnik Mrkšić, major Šljivančanin, pukovnik Gluščević, major Trifunović i major Tadić.

TUŽILAC SMITH – PITANJE: U transkriptu imamo pukovnika Mrkšića, majora Šljivančanina, zatim vi se spominjete i major Tadić. Međutim, nije ušlo ime onog drugog pukovnika.

SVEDOK TRIFUNOVIĆ – ODGOVOR: Pukovnik Gluščević Boriša. I nije major Tadić, nego major Tadić.

TUŽILAC SMITH – PITANJE: Koliko dugo otprilike je trajao taj sastanak?

SVEDOK TRIFUNOVIĆ – ODGOVOR: Ne sećam se, ali nije duže od 45 minuta.

TUŽILAC SMITH – PITANJE: U izveštaju stoji da se gospodin Vance interesovao za postupak sa zarobljenicima, civilima i ranjenicima. Da li možete da nam date malo više informacija u vezi sa tim šta je njega interesovalo, odnosno brinulo?

SVEDOK TRIFUNOVIĆ – ODGOVOR: Pa u tolikoj vremenskoj distanci, mada sam bio prisutan, ne mogu da se prisetim detalja razgovora. Samo temu pamtim. Vukovar je sad pod kontrolom JNA, Ujedinjene nacije su sad tu prisutne. Kako dalje da se rešavaju problemi koji bi mogli nastati. I ta pitanja, šta sa zarobljenicima, šta sa civilima, šta sa ranjenicima i tako dalje. To je bila tema. Mislim da je bio zadovoljan sa onim kako mu je komandant referisao o toku te operacije ovog zadnjeg dana, o načinu predaje hrvatskih snaga i tretmanom prema njima i kad je dobio takvo obaveštenje, onda je, vidim i po ovom izveštaju, a i sećam se, zaželeo da ode u kasarnu Vukovar i da na licu mesta vidi o čemu se radi. I otišao je.

TUŽILAC SMITH – PITANJE: Da li se razgovaralo o primeni Ženevskih konvencija o zaštiti civilnih zarobljenika i zarobljenih boraca, ako se sećate?

SVEDOK TRIFUNOVIĆ – ODGOVOR: I to je bila tema. Znači, ranjenici, bolesnici, šta, kako sa njima i ostalo. Tu... Tu je on dobio potvrdu da je to regulisano ...

TUŽILAC SMITH – PITANJE: Hvala vam. Nastavite.

SVEDOK TRIFUNOVIĆ – ODGOVOR: Očekivala se pomoć iz Prve vojne oblasti po tom pitanju. To smo znali 19. Doći će neko, pa će još puno tih pitanja... jer Komanda Operativne grupe nije bila osposobljena da sve to odradi. Normalno, očekivala se pomoć, jer se to i tražilo.

TUŽILAC SMITH – PITANJE: A koja konkretna pomoć je zatražena i ko je zatražio tu pomoć, ako vam je poznato?

SVEDOK TRIFUNOVIĆ – ODGOVOR: Pa zatražila je Komanda Gardijske brigade, komandant i kad su u pitanju ti logistički problemi, vraćanja transporta sa svih strana, kada je u pitanju predstojeća evakuacija bolnice i ranjenika iz bolnice, da se upute ekipe koje bi radile po tim pitanjima. Mislim da ima i u ratnom dnevniku upisano da je traženo. Da li je to komandant usmeno ili smo slali telegram, ne mogu da se setim. Da li je preko sredstava veze tražio od komandanta Prve vojne oblasti, samo znam da smo upisali u ratni dnevnik i očekivali da se ta pomoć... Mislim da ima i naredba od komandanta Prve vojne oblasti kojom je regulisao da će se angažovati organi logistike na rešavanju određenih pitanje u Operativnoj grupi Jug i organi bezbednost u rešavanju određenih pitanja u Operativnoj grupi Jug. Mislim da jedan takav akt Prve vojne oblasti se nalazi u delovodniku: "Postupak organa bezbednosti sa zarobljenicima i primila ga je Komanda Gardijske brigade".

TUŽILAC SMITH – PITANJE: Hvala vam. U dokument takođe stoji da je oko 16.00, dakle u ovom izveštaju stoji da je oko 16.00, u reonu "Veleprometa" boravila i delegacija Crvenog krsta Jugoslavije. Da li vidite to?

SVEDOK TRIFUNOVIĆ – ODGOVOR: Da, vidim.

TUŽILAC SMITH – PITANJE: A tada, u tom periodu, u koje svrhe je korišćen "Velepromet", koliko je vama poznato? Dakle, govorimo o 19. novembru, 18.00.

SVEDOK TRIFUNOVIĆ – ODGOVOR: Pa da, tu su... To je jedan od objekata u kome su prikupljani ljudi. Ja... Ako razumete, to da iz različitih pravaca, iz različitih delova grada, nije se moglo ništa odvojiti, selektirati na ove ili na one. Morali su biti na jednom centralizovanom mestu, da bi se to mesto odradilo. Jedno od tih mesta je bio i "Velepromet", bila je kasarna u Vukovaru i bila je ta Ovčara gore. I sada, delegacija Crvenog krsta otišla je u "Velepromet"... Da, otišla je u "Velepromet", pretpostavljam da vidi kakvo je stanje tamo sa tim ljudima.

TUŽILAC SMITH – PITANJE: Kada kažete da su to bila "određena mesta koja su bila nama na raspolaganju", dakle kada spominjete "Velepromet", Ovčaru i kasarnu, na koga mislite kada kažete "nama na raspolaganju"?

SVEDOK TRIFUNOVIĆ – ODGOVOR: Operativnoj grupi. U zoni su Operativne grupe i to su objekti koji su po kapacitetu najpogodniji bili za prijem tolikog broja ljudi.

TUŽILAC SMITH – PITANJE: Da li su se ta tri mesta nalazila u zoni odgovornosti Operativne grupe Jug?

SVEDOK TRIFUNOVIĆ – ODGOVOR: Da.

TUŽILAC SMITH: Časni Sude, molim da se ovaj dokument uvrsti u spis. Ja sam ranije naznačio ERN brojeve. Možda bih to mogao ponovo da uradim od 04672869 do 04672871.

SUDIJA PARKER: Prihvata se.

sekretar: Časni Sude, ovo će biti dokazni predmet broj 418.

SUDIJA PARKER: Gospodine Smith, pre nego što završite s tim dokumentom, ima nešto što zanima Pretresno veće. Tu se spominje imenovanje komandanata komandi mesta. Recite nam, odnosno, mi bismo želeli da čujemo pod čiju komandu je potpao "Velepromet", područje "Veleprometa"?

TUŽILAC SMITH – PITANJE: Hvala vam. Svedoče, sad ste čuli pitanje sudije. Vi ste ranije govorili o naređenju kojima se uspostavljaju komande mesta i takođe ste spominjali da se u naređenju spominju i Jurišni odredi i da su oni bili u samom gradu Vukovaru. Da li se sećate da ste dali taj iskaz u vezi sa tim dokumentom?

SVEDOK TRIFUNOVIĆ – ODGOVOR: Da.

TUŽILAC SMITH – PITANJE: Znači, kada je reč o tim komandantima mesta, odnosno sela i komandantima jurišnih jedinica, pod koju je komandu mesta ili sela spadao "Velepromet"?

SVEDOK TRIFUNOVIĆ – ODGOVOR: Mislim da se nalazio u zoni odgovornosti Jurišnog odreda 2. I ako se nalazio u toj zoni, a mislim da jeste, jasno je da je odgovornost komandanta Jurišnog odreda 2.

TUŽILAC SMITH – PITANJE: Hvala vam. A ko je komandovao Jurišnim odredom 2?

SVEDOK TRIFUNOVIĆ – ODGOVOR: Po naredbi prethodnog komandanta Operativne grupe Jug, pukovnik Bajе Bojata, postavljen je potpukovnik Lukić Branislav. Tamo negde 3, 4. desetog, ali tom naredbom komandant bataljona, major Bajić nije smenjen. Neću da tvrdim da je bilo dvojno komandovanje tim Jurišnim odredom, a konkretno zbog čega je on određen za komandanta za ovaj deo Vukovara, to je zato što je bio komandant bataljona, dok je, pretpostavljam, borbenim dejstvima u kompletnoj zoni odgovornosti komandovao potpukovnik Lukić.

TUŽILAC SMITH – PITANJE: I da zaokružimo ovu temu, komandanti grada i sela, koji su bili na dužnosti 19. novembra 1991. godine, kome su oni bili potčinjeni?

SVEDOK TRIFUNOVIĆ – ODGOVOR: Komandantu koji ih je postavio, a to je pukovnik, komandant Operativne grupe Jug, Mile Mrkšić.

TUŽILAC SMITH: Hvala vam. Časni Sude, mislim da sada mogu da ponudim ovaj dokument na uvršćenje.

SUDIJA PARKER: To je već u spisu gospodine Smith.

TUŽILAC SMITH – PITANJE: Hvala. Gospodine, a sada idemo na tabulator broj 8, to je broj 602, po Pravilu 65ter. To je naređenje od 20. novembra 1991. godine, vreme je 6.00. A pri dnu dokumenta vidimo da je to naređenje od pukovnika Mrkšića. Da li vam je poznato to naređenje?

SVEDOK TRIFUNOVIĆ – ODGOVOR: Poznato mi je.

TUŽILAC SMITH – PITANJE: U vezi s tim naređenjem sledeće. U prvom paragrafu stoji: "U toku 20. novembra 1991. godine nastaviti započeto čišćenje oslobođenog prostora i objekata u Vukovaru od ostataka ustaških formacija i preduzeti potrebne mere za uspostavu potpune kontrole u gradu. Uporedo sa ovim, izvršiti evakuaciju i transport civilnog stanovništva, ranjenih i bolesnih iz bolnice u Vukovaru". Da li vidite to?
SVEDOK TRIFUNOVIĆ – ODGOVOR: Vidim.

TUŽILAC SMITH – PITANJE: Ovde se naređuju još neke stvari. Ali kada je reč o evakuaciji ranjenih i bolesnih iz bolnice u Vukovaru, u tom naređenju se ne spominje ništa dalje o toj aktivnosti, zar ne?
SVEDOK TRIFUNOVIĆ – ODGOVOR: Da, tačno.

TUŽILAC SMITH – PITANJE: Da li je bilo nekih dodatnih naređenja pukovnika Mrkšića u vezi s tim kako treba da se sprovede ta evakuacija civila iz vukovarske bolnice?
SVEDOK TRIFUNOVIĆ – ODGOVOR: Koliko se sećam, pisanih naređenja koja bi konkretizovala ovo pitanje, nije bilo. Da li je bilo usmenih naređenja, ne znam.

TUŽILAC SMITH – PITANJE: U paragrafu 2 stoji... Ustvari, možda biste vi mogli da pročitate paragraf 2 u vezi sa pretpočinjavanjem.
SVEDOK TRIFUNOVIĆ – ODGOVOR: "Artiljerijske divizione iz Prve proleterske gardijske motorizovane divizije 453. mehanizovane brigade, koji su bili potčinjeni Operativnoj grupi Jug, vratiti u matične sastave. HD 105. milimetara koji je podržavao Operativnu grupu Jug, vratiti u sastav 80. motorizovane brigade i nastaviti podršku po planu Komande 80. motorizovane brigade." Tačka 2 završena.

TUŽILAC SMITH – PITANJE: Kada je reč o tome da se Haubički divizion vraća u 80. motorizovanu brigadu, recite nam, da li su oni prvobitno došli iz 80. motorizovane brigade?
SVEDOK TRIFUNOVIĆ – ODGOVOR: Da li su toga dana došli do 80. motorizovane brigade? Mislite li da... Nisam razumeo pitanje. Da li su bili u sastavu?

TUŽILAC SMITH – PITANJE: Moje pitanje je bilo da li je Haubički divizion originalno pripadao 80. motorizovanoj brigadi, a onda se ovim naređenjem on vraća u njen sastav?
SVEDOK TRIFUNOVIĆ – ODGOVOR: Da, formacijski je pripadao.

TUŽILAC SMITH – PITANJE: I nešto niže dole stoji... Ne, u stvari, ponoviću. Tu stoji da treba preduzeti sve potrebne mere za obezbeđenje i kontrolu teritorije u zoni odgovornosti. Molim vas, pročitate rečenicu iznad tačke broj 4 u vezi sa odgovornostima komandanta grada, odnosno mesta?
SVEDOK TRIFUNOVIĆ – ODGOVOR: "Komandanti mesta u zoni odgovornosti Operativne grupe Jug preduzeće sve potrebne mere za potpuno funkcionisanje vojne vlasti u skladu sa naređenjem strogo poverljivo 349-1, od 9. jedanaestog 1991. godine."

TUŽILAC SMITH – PITANJE: To je znači 20. novembra 1991. godine, u 6.00. Kome je onda u tom trenutku, na osnovu ovog dokumenta, 80. motorizovana brigada bila potčinjena?

SVEDOK TRIFUNOVIĆ – ODGOVOR: Operativnoj grupi Jug.

TUŽILAC SMITH: Hvala. Časni Sude, molim da se ovaj dokument uvrsti u spis. To je broj 60, po Pravilu 65ter?

SUDIJA PARKER: Usvaja se.

sekretar: Časni Sude, ovo će biti dokazni predmet broj 419.

TUŽILAC SMITH – PITANJE: A sada molim vas tabulator broj 29. To je broj 577, po Pravilu 65ter. To je naređenje pukovnika Mrkšića, komandanta Operativne grupe Jug u kom se reguliše pitanje pretpočinjavanja. Molim vas da nam pročitate to naređenje?

SVEDOK TRIFUNOVIĆ – ODGOVOR: "Regulisanje pitanja pretpočinjavanja naređenjem. U cilju objedinjavanja komandovanja za naredna dejstva, pretpočiniti Oklopni bataljon 544. motorizovane brigade, 80. motorizovanoj brigadi. Sva pitanja oko pretpočinjavanja regulisaće Komanda 80. motorizovane brigade. Do dobijanja novog zadatka Oklopni bataljom 544. motorizovanje brigade izvršavaće zadatke u skladu sa odlukom od 16. jedanaestog 1991. godine."

TUŽILAC SMITH: Hvala. Časni Sude, molim da se ovaj dokument uvrsti u spis. To je broj 577, po Pravilu 65ter.

SUDIJA PARKER: Usvja se.

sekretar: Časni Sude, ovo će biti dokazni predmet broj 420.

TUŽILAC SMITH – PITANJE: Gospodine, molim vas pogledajte sada tabulator broj 30. To je broj 67, po Pravilu 65ter. To je redovni borbeni izveštaj. Šalje ga pukovnik Mrkšić, komandant Operativne grupe Jug. Upućen je Komandi Prve vojne oblasti i kabinetu SSNO. Datum je 18. novembar, u 18.00. Ovde se izveštava o nekim od aktivnosti Operativne grupe Jug. Molim vas da pročitate paragraf broj 1 u vezi s tim koje su to aktivnosti sprovedene?

SVEDOK TRIFUNOVIĆ – ODGOVOR: "Na osnovu vašeg zahteva dostavljam vam izveštaj o realizaciji zadataka koje ste postavili i naređenje strogo pov. Broj 1614-82/81 od 18. jedanaestog 1991. godine. Kako ste u zadatku Operativnoj grupi Jug precizirali da Operativna grupa Jug u toku prepodneva do 10.00, 19. jedanaestog 1991. godine zauzme bolnicu i MUP i da se očisti od ustaških snaga Vukovar, ovaj zadatak je izvršen do 11.00, 19. jedanaestog 1991. godine ... "

prevodioci: Molim vas da čitate sporije. Hvala.

SVEDOK TRIFUNOVIĆ: Dobro. "Obezbeđena je sigurnost kretanja gradom i kontrolno zaštitna služba. Nastavljeno je raščišćavanje naselja Mitnica i pojedinih ulica grada u centru Vukovara."

TUŽILAC SMITH: Hvala vam. Časni Sude, ja još imam pitanja o toj temi, ali vidim koliko je sati.

SUDIJA PARKER: Hvala gospodine Smith. Nastavićemo sa radom sutra u 9.30 časova. Sednica je završena.

Fond za humanitarno pravo

